Regioanalyse
VSV en jongeren in kwetsbare positie
RMC-regio Flevoland

Erik Keppels

Nijmegen, 16 juni 2016

© 2016 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 1

2 Doelgroepen en thema's 3

3 Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk): curatieve aanpak 5
3.1 Risicoanalyse 6
3.2 Mate waarin risico's zijn afgedekt met de huidige VSV-aanpak 8

4 Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs 11
4.1 Risicoanalyse 11
4.2 Mate waarin risico's zijn afgedekt met de huidige VSV-aanpak 13

5 Risicojongeren in het reguliere VO en mbo 15
5.1 Risicoanalyse 15
5.2 Mate waarin risico's zijn afgedekt met de huidige VSV-aanpak 18

6 Op weg naar een nieuw regionaal programma VSV en kwetsbare jongeren 2016-2020 23
6.1 Aandachtspunten en aanbevelingen 23
6.2 Overwegingen voor het nieuwe VSV-maatregelenpakket 2016-2020 (volgt later) 27

Bijlage 1 – Leerlingstromen tussen 1 okt. 2014 en 1 okt. 2015 29
Bijlage 2 – Analyse leerlingstromen per onderwijstype 30
Bijlage 3 – Analyse VSV-ers 34
Bijlage 4 – Lijst gevoerde gesprekken 38
Bijlage 5 – Maatregelenpakket VSV, convenantsperiode 2012-2016 39

1 Inleiding

De (verlengde) VSV-convenanten 2012-2015 lopen ten einde en RMC-regio's zijn zich aan het voorbereiden op de nieuwe aanpak VSV die per augustus 2016 ingaat. In de voorgaande jaren is grote vooruitgang geboekt om VSV terug te dringen. Landelijk is het aantal VSV-ers gedaald van ruim 70.000 in 2002 naar minder dan 25.000 in 2015 (o.b.v. voorlopige cijfers 2014/15). Om een verdere daling te realiseren wordt in de vervolgaanpak VSV vanaf 2016 aanvullende focus gelegd op jongeren in een kwetsbare positie.

Ten behoeve van de VSV-aanpak 2016-2020 hebben RMC-regio's de opdracht om een regionaal gedragen pakket maatregelen samen te stellen. Als voorwaarde geldt dat in ieder geval één plusvoorziening voor overbelaste jongeren wordt opgenomen. Bovendien geldt bij het maatregelenpakket het uitgangspunt dat de scholen en instellingen de basis op orde moeten hebben, zoals goed onderwijs, gedegen verzuim- en LOB-beleid. In de gedachtegang van het ministerie dient het maatregelenpakket daarom bij voorkeur schooloverstijgende maatregelen te bevatten. Niet voor niets wordt gesproken van een regionaal programma VSV. De betrokken partners in de RMC-regio hanteren het volgende standpunt voor de uitvoering van maatregelen: 'regionaal wat moet, lokaal wat kan'.
Met name het beleid van jongeren in een kwetsbare positie (dat deels overlappend en deel naast het VSV-beleid bestaat) concentreert zich – gezien recente beleidswijzigingen in onderwijs en het sociale domein – op het snijvlak van de beleidsterreinen van onderwijs, jeugdhulp en arbeid. Zo is het Passend Onderwijs per 1 augustus 2014 ingevoerd (ondersteuning op maat, regie en verantwoordelijkheid voor samenwerkingsverbanden en mbo-instellingen), entreeopleidingen vanaf schooljaar 2015/16 (invoering vakdiploma gericht op uitstroom naar werk), decentralisatie Jeugdhulp per 1 januari 2015 (gemeenten centrale rol in jeugdhulp, samenwerking tussen scholen, RMC/Leerplicht en jeugdhulp/wijkteams) en de inwerkingtreding van de Participatiewet vanaf 1 januari 2015 (gemeenten verantwoordelijk voor 'onderkant' arbeidsmarkt, waaronder jongeren met beperking).

Het maatregelenpakket van RMC-regio Flevoland wordt gebaseerd op een regioanalyse van de problematiek rondom VSV en kwetsbare jongeren. De voorliggende tekst geeft de regioanalyse weer. Daarbij wordt ingezoomd op drie doelgroepen, en per doelgroep op thema's waarvan op voorhand duidelijk is dat ze van belang zijn voor de regionale aanpak van de komende jaren. De doelgroepen en thema's zijn benoemd in hoofdstuk 2.
De hoofdstukken 3, 4 en 5 gaan nader in op de (drie) geformuleerde doelgroepen. Aan de hand van thema's worden kort de relevante landelijke ontwikkelingen benoemd en noties uit eerder onderzoek aangehaald, aangevuld met regionale (en soms landelijke) cijfers. Daarmee wordt weergegeven welke situaties en momenten de grootste risico's voor uitval/VSV en kwetsbaarheid van jongeren herbergen (uitgebreide analyses van leerlingaantallen en -stromen zijn verwerkt in de bijlagen). Vervolgens wordt weergegeven in welke mate (potentiële) risicogroepen/-momenten in de regio zijn 'afgedekt' met de huidige maatregelen en voorzieningen. De mate van afdekking is bepaald aan de hand van gesprekken met sleutelpersonen uit de regio en analyse van beschikbare literatuur (zie bijlage 4 voor een lijst van gevoerde gesprekken).
In hoofdstuk 6 zijn ten slotte aandachtspunten en aanbevelingen voor het regionaal programma VSV en kwetsbare jongeren 2016-2020 benoemd.

2 Doelgroepen en thema's

In deze rapportage worden drie doelgroepen onderscheiden, behorend tot curatief VSV-beleid (doelgroep A) en preventief VSV-beleid (doelgroepen B en C). Curatief beleid is gericht op het (terug)leiden van jongeren, die zonder startkwalificatie (SK) uit het onderwijs zijn gestroomd, naar onderwijs of arbeid. Preventief beleid is gericht op het voorkomen dat jongeren het onderwijs verlaten zonder SK. De doelgroepen zijn hieronder nader omschreven en in figuur 1 grafisch weergegeven. Het Ministerie van OCW legt ten behoeve van de nieuwe VSV-aanpak vanaf 2016 voor het eerst nadrukkelijk de aandacht op de doelgroep jongeren in een kwetsbare positie (B).

A) Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk)
   De doelgroep omvat alle jongeren die geen onderwijs volgen en die geen SK hebben. We onderscheiden vier subgroepen. Het gaat allereerst om nieuwe VSV-ers van het schooljaar 2014/15. Zij zijn zonder SK uit het VO of mbo gestroomd. Ten tweede betreft het oude VSV-ers van eerdere schooljaren. Ten derde de jongeren die in 2014/15 of eerder zonder SK uit overige onderwijstypen zijn gestroomd (basisonderwijs, speciaal onderwijs, praktijkonderwijs of vavo/volwasseneneducatie). Het Ministerie van OCW telt deze groep niet als officiële VSV-ers, maar het is wel van belang om deze groep in het zicht te houden. Ten vierde geeft het overzicht de asielzoekers weer die in azc's verblijven (en die geen onderwijs volgen en geen SK hebben).
   Van de jongeren uit doelgroep A is de aandacht primair gericht op het deel dat geen werk heeft, secundair op het deel dat wel werk heeft (in het Flevolandse actieplan jeugdwerkloosheid wordt specifiek ingezet op duurzame arbeid).
B) Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs
   Jongeren in een kwetsbare positie worden ook wel omschreven als jongeren die vanwege een bijzondere thuissituatie, gedragsproblemen of specifieke leerbehoeften kwetsbaar zijn om uit te vallen zonder afgeronde opleiding of goed arbeidsperspectief. In grote lijnen betreft het jongeren in het praktijkonderwijs (PrO), voortgezet speciaal onderwijs (VSO), vmbo-bl en entreeopleidingen. In hoofdstuk 4 is in een kader vermeld hoe jongeren in een kwetsbare positie *exact* geconcretiseerd zijn door het Ministerie.
C) Risicojongeren in het reguliere VO en mbo
   Het gaat om jongeren die door diverse problemen (tijdelijk) niet in staat zijn om een SK te halen. Bijvoorbeeld door studiekeuze- en loopbaanproblematiek (incl. leerproblematiek omtrent studievaardigheden, studieachterstand, etc). Of door gedrags- en/of persoonlijke problematiek (zoals stoornissen, gedragsproblemen, problemen in de thuissituatie, financiële problemen, verslavingen etc.). Jongeren met complexe en meervoudige problemen van deze aard noemen we overbelaste jongeren.

De doelgroepen vereisen ieder een eigen aanpak om VSV terug te dringen. Op basis van analyses van aantallen leerlingen/VSV-ers en van leerlingstromen, van aanvullende deskresearch (VSV-cijfers van www.vsvverkenner.nl, bestaande literatuur en eigen onderzoeken) en van (groeps)gesprekken met diverse sleutelpersonen uit de regio zijn per doelgroep de meest relevante thema's benoemd en geanalyseerd.

A) Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk): curatieve aanpak
   - Terugleiding naar onderwijs en toeleiding naar arbeid (taak gemeenten)

B) Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs
   - Overgang naar entree en mbo: afstemming en ondersteuning
   - Uitstroom naar arbeid: goede aansluiting

C) Risicojongeren in het VO en mbo
   - Ondersteuning in en buiten het onderwijs: gedrags-/persoonlijke problematiek
   - Ondersteuning in het onderwijs: studiekeuze-/loopbaanproblematiek
   - Overgang VO-mbo
   - Borging van de VSV-aanpak 2012-2016

Figuur 1 – Doelgroepen VSV & kwetsbare jongeren (aantallen jongeren < 23jr op 1 okt. 2015)

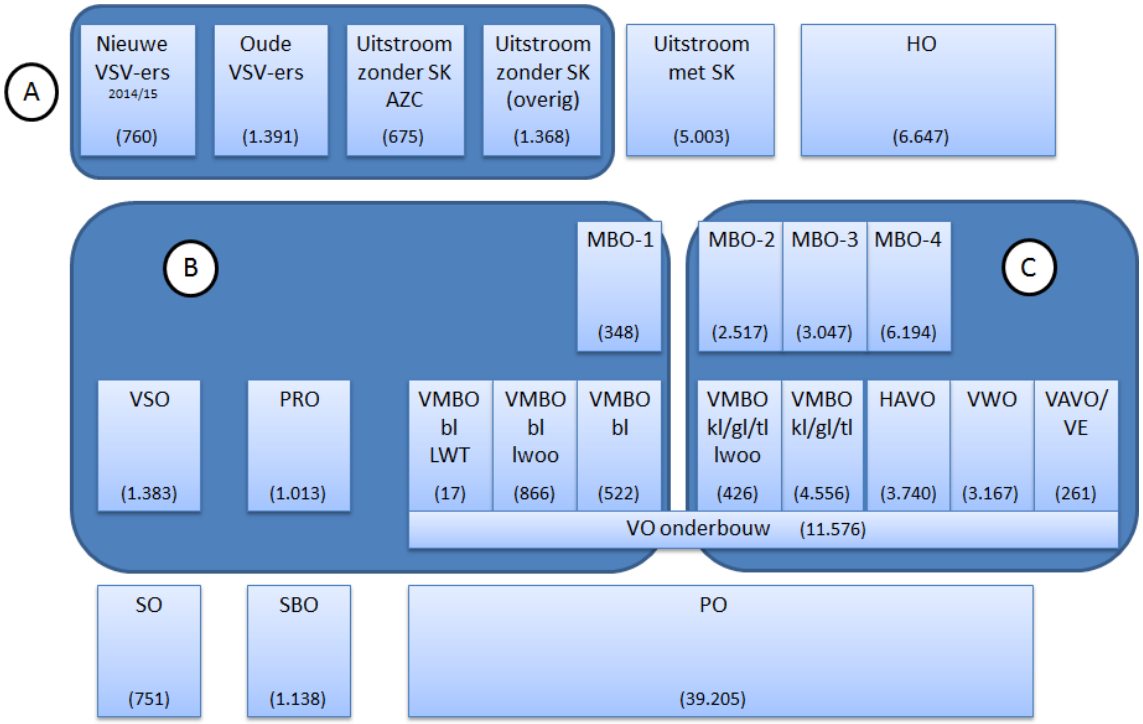

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA[1, 2, 3]

1 Totale RMC-bestand van 24 november 2015 bestaat uit 98.067 jongeren tussen de 4 en 23 jaar, woonachtig in RMC Flevoland. In bovenstaand schema ontbreken 1.496 jongeren: voor 483 jongeren is de (onderwijs)status onbekend, plus 794 jongeren zijn niet in onderwijs op 1 okt. 2015, maar tussen 1 okt. en 24 nov. 2015 ingestroomd, plus 203 met vrijstelling leerplicht en 16 4-jarigen.

2 VSO bestaat uit vier clusters. VSO-1 (blinde, slechtziende kinderen) = 9, VSO-2 (dove, slechthorende kinderen) = 32, VSO-3 (verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke kinderen) = 440, VSO-4 (kinderen met stoornissen en gedragsproblemen) = 902

3 Het aantal nieuwe VSV-ers 2014/15 is gebaseerd op de RMC-levering en bevat jongeren die op 1 oktober 2014 in het VO of mbo zaten. Dit is exclusief 53 VSV-ers vanuit de vavo/ve. Deze zijn bij de categorie 'Uitstroom zonder SK' toegevoegd. Het aantal van 760 wijkt iets af van de 788 uit de voorlopige cijfers van het Ministerie van OCW. De reden van een verschil in cijfers is dat de officiële definitie van nieuwe VSV-ers niet exact kan worden nagebootst met de beschikbare RMC-gegevens. In grote lijnen wordt dezelfde definitie en berekeningswijze gebruikt. Net als de officiële cijfers wordt de definitie gehanteerd dat een nieuwe VSV-er een jongere tussen de 12 en 23 jaar is die zonder startkwalificatieniveau het onderwijs verlaat. In de berekeningswijze van VSV-er is in deze regioanalyse – net als de officiële cijfers – gebruik gemaakt van het Basisregister Onderwijsnummer (BRON) en is de teldatum 1 oktober aangehouden. Tevens zijn alleen de uitstromers uit het VO en mbo geteld, en zijn uitstromers uit overige onderwijstypen buiten beschouwing gelaten. Ook nieuwkomers/asielzoekers zijn gefilterd (o.b.v. adressen van azc's). Op basis van het beschikbare bestand is het niet mogelijk om verdere correcties – die het Ministerie van OCW hanteert – door te voeren. Het gaat bijvoorbeeld om correcties aan de hand van cijfers over uitstroom naar politie- en defen-

3 Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk): curatieve aanpak

De doelgroep in dit hoofdstuk omvat alle jongeren tot 23 jaar die geen onderwijs volgen en die geen SK hebben. Op 1 oktober 2015 gaat het om 4.194 jongeren in Flevoland. Figuur 2 laat zien dat het gaat om:

- 760 nieuwe VSV-ers uit het VO en mbo van het schooljaar 2014/15;
- 1.391 oude VSV-ers uit het VO en mbo van eerdere schooljaren;
- 675 asielzoekers die niet in het onderwijs staan ingeschreven en die geen SK hebben (het gaat waarschijnlijk niet om statushouders, aangezien zij een onderwijsnummer hebben in plaats van een BSN)[4];
- 1.368 jongeren zonder SK die uit andere onderwijstypen dan VO of mbo zijn gestroomd (met name VSO:39%, PrO:30%, PO:23% en vavo/ve:8%). Het Ministerie van OCW telt deze groep niet als officiële VSV-ers.

Figuur 2 – Nadere onderverdeling groep jongeren buiten het onderwijs en zonder SK

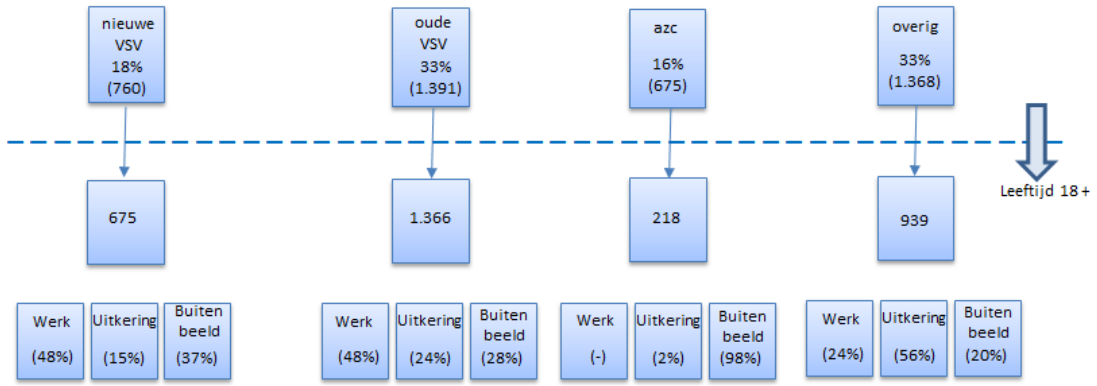

Een deel van de in figuur 2 weergegeven jongeren heeft de leeftijd van 18 jaar nog niet bereikt. Voor hen geldt de leer-/kwalificatieplicht en het primaire doel van Leerplicht/gemeente zal zijn om hen terug te leiden naar het onderwijs (ook asielzoekers tot 18 jaar hebben recht op onderwijs). Voor de 18-plussers is - op basis van een koppeling van DUO-gegevens uit de RMC-datalevering met gegevens van Het Inlichtingenbureau - nagegaan of zij werk of uitkering hebben, dan wel buiten beeld zijn bij de Gemeentelijke Sociale Diensten en UWV. Degenen met een uitkering voeren mogelijk ook aanvullend werk uit, het gaat in de praktijk dan om kleine banen. De asielzoekers van 18 jaar en ouder laten we in deze regioanalyse buiten beschouwing: in het kader van VSV is deze groep vooral van belang op het moment dat een asielzoeker

sieopleidingen, en naar particulier onderwijs.

4 In de RMC-datalevering wordt niet direct duidelijk of een persoon een asielzoeker is. Dit is bepaald aan de hand van adressen van asielzoekerscentra (azc, bron www.coa.nl), namelijk 1) Engelse Mijl 6 te Almere, 2) Vossemeerdijk 40 te Dronten, 3) Oosterringweg 41 te Luttelgeest, 4) Zuiderwagenplein 1 te Lelystad (ten tijde van de analyse nog niet in gebruik).

statushouder wordt. Bij de overige drie groepen hebben de nieuwe en oude VSV-ers het vaakst werk (48%), de overige uitstromers zonder SK (waaronder groot deel kwetsbare jongeren van PrO en VSO) hebben het vaakst een uitkering (56%). Bij elkaar opgeteld (asielzoekers niet meegeteld) zijn er ongeveer 3.200 18-plussers buiten het onderwijs zonder SK, waarvan bijna 40 procent werk heeft, 30 procent een uitkering en ruim 30 procent is buiten beeld. In absolute aantallen gaat het om ***1.800 18-plussers buiten het onderwijs zonder SK en zonder werk***: bijna 1.000 jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar met een uitkering en 800 jongeren die buiten beeld zijn.

3.1 Risicoanalyse

Vanuit overheidsbeleid krijgen niet-onderwijsvolgende jongeren zonder SK extra aandacht, omdat deze jongeren een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben. Zij zijn twee keer zo vaak werkloos, en worden bovendien vijf keer vaker verdacht worden van een misdrijf.[5,6] Figuur 2 toont 4.194 jongeren in de RMC-regio Flevoland die niet in het bezit zijn van een SK en op 1 oktober 2015 geen onderwijs volgen (760+1391+675+1368=4194). Van deze 4.194 jongeren zijn er 3.198 minimaal 18 jaar oud. Uit een koppeling met gegevens van Het Inlichtingenbureau blijkt dat 37 procent van deze 3.198 18-plussers werk heeft, 30 procent heeft een uitkering en 32 procent is buiten beeld. Van de subgroepen oude en nieuwe VSV-ers is weliswaar een hoger aandeel werkzaam (48%, zie figuur 2), maar het ligt substantieel lager dan onder jongeren die een SK hebben. Uit gegevens van de RMC-regio Midden-Brabant blijkt namelijk dat ruim 80 procent van de jongeren met SK werk heeft (vergelijkbare gegevens zijn niet bekend voor Flevoland). VSV-ers hebben dus beduidend geringere arbeidsmarktperspectieven dan uitstromers met SK.
Er zijn diverse achterliggende redenen waarom VSV-ers niet op school zitten en geen werk hebben. In ieder geval speelt mee dat een deel van de VSV-ers *buiten het zicht van de instanties* blijven. Zij melden zich niet voor een uitkering of voor werk bij gemeente of UWV. Landelijk blijkt vaak dat er in beperkte mate beleid te worden gemaakt dan wel uitgevoerd bij RMC's voor de aanpak van oude VSV-ers (in Flevoland worden oude VSV-ers wel opgepakt).
Op individueel niveau spelen diverse zaken bij de VSV-ers. We geven een korte bloemlezing van zaken die kunnen spelen. Terugleiding naar onderwijs heeft de voorkeur van het Ministerie van OCW, maar soms wordt men geconfronteerd met ontmoedigingsbeleid bij mbo-instellingen om oudere jongeren in een BOL-opleiding bij 16- en 17-jarigen in te delen. Een aparte klas voor 18-plussers is meestal niet mogelijk vanwege de geringe aantallen en de verspreide momenten waarop VSV-ers zich bij mbo-instellingen aandienen. Voor de VSV-er zelf is een *BOL-opleiding tevens niet altijd de passende oplossing*, omdat zij inkomsten nodig hebben. Een BBL-opleiding past dan beter. In het hele land is de laatste jaren echter sprake van een *tekort aan BBL-leerwerkplekken,* zoals figuur 3 laat zien. Toeleiding naar werk is een alternatieve mogelijkheid als terugleiding naar onderwijs niet mogelijk of niet passend is. Het vinden van een passende match blijkt voor de groep jongeren zonder SK echter niet eenvoudig, zeker in de afgelopen conjunctureel moeilijke jaren. De Ministeries van SZW en OCW spreken van verschillende redenen waarom het *vinden van werk bij jongeren zonder SK moeizaam (moeizamer) verloopt*, zoals onvoldoende ontwikkelde werknemersvaardigheden (vaardigheden zoals samenwerken,

5 Kamerbrief Ministerie van OCW (2016), *"Succesvolle aanpak voortijdig schoolverlaten krijgt een krachtig vervolg",* 15 februari 2016, p.3.
6 Onderzoek CBS & KLPD, vsv'ers verdacht van een misdrijf naar leerjaar/niveau, zie Cijferbijlage vsv-brief 2014, p.33

probleemoplossend vermogen, ict-geletterdheid, creativiteit, kritisch denken, communicatieve en sociale vaardigheden) en weinig effectief zoekgedrag.[7]

Figuur 3 – Ontwikkeling deelnemersaantallen BOL en BBL (alle leeftijden)

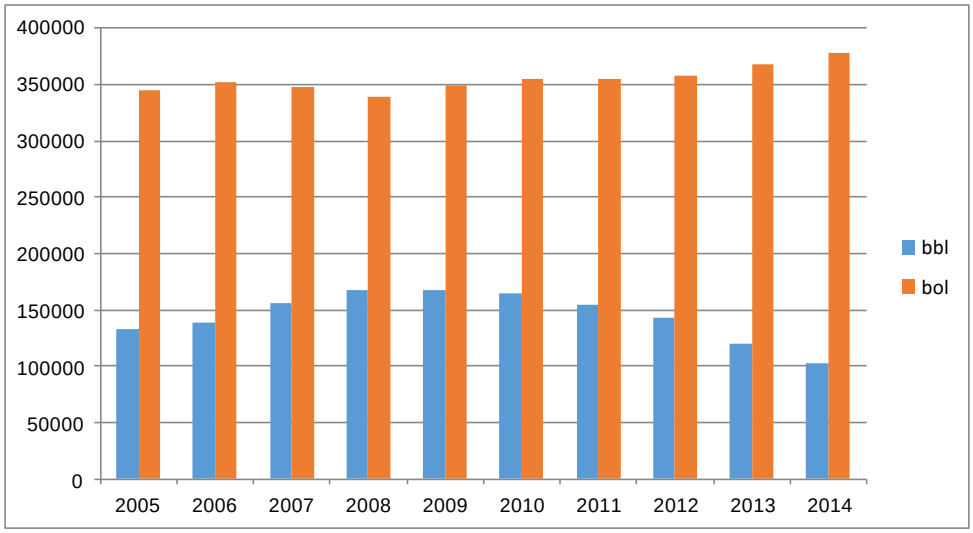

Bron: DUO/SBB

Traditioneel gezien zijn de preventieve en curatieve inzet voor een groot deel van elkaar gescheiden. De preventieve inzet gebeurt voornamelijk door de scholen/instellingen, waarbij het Ministerie van OCW in de afgelopen jaren aanvullende financiële middelen heeft vrijgemaakt in het kader van de VSV-convenanten. Naast de reguliere onderwijsmiddelen en aanvullende VSV-middelen zijn diverse specifieke financiële middelen inzetbaar in het onderwijs die een preventieve werking op VSV (kunnen) hebben, zoals middelen voor Passend Onderwijs, Schoolmaatschappelijk werk (SMW), prestatiemiddelen VSV[8] en het regionaal investeringsfonds mbo. Met deze middelen werkt het onderwijs aan haar taak om *"leerlingen voor te bereiden op de arbeidsmarkt, door het bieden van goed onderwijs en het faciliteren van stages, maar ook door ze vaardigheden mee te geven zodat ze ook een plek op de arbeidsmarkt kunnen vinden en behouden",* zoals door het Ministerie in de handreiking regionaal programma VSV aangegeven.
De curatieve inzet op het terugleiden van VSV-ers naar onderwijs, dan wel toeleiden naar arbeid, is een taak van de gemeente. Primair is het een taak van RMC (zie kader voor de taken van de RMC-functie), waarvoor het RMC-budget dient (het budget voor het regionaal programma VSV dient in principe niet benut te worden voor reguliere RMC-taken).9 Daarnaast kunnen diverse andere financiële middelen benut worden, zoals middelen vanuit de Aanpak Jeugdwerkloosheid, het Participatiebudget en ESF-middelen. De in deze paragraaf centraal staande doelgroep van nieuwe èn oude VSV-ers (uit alle typen onderwijs) vallen – eenmaal uitgevallen – primair onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. Het onderscheid tussen preventieve en

7 Kamerbrief Ministerie van SZW en OCW (2015), *"Aanpak Jeugdwerkloosheid", 30 november 2015.*
8 Lang niet alle mbo-instellingen beschikken over prestatiemiddelen: vooral in grootstedelijke gebieden halen mbo-instellingen doorgaans niet de prestatienormen en ontvangen dus geen prestatiemiddelen.
9 De RMC-taken zijn sterk uitgebreid in recente jaren. Voorheen was de primaire taak om het wettelijke verzuim (16 uur in 4 weken) op te pakken. Tegenwoordig worden ook preventieve activiteiten uitgevoerd, zoals voorlichting op scholen, en worden extra curatieve taken (zoals toeleiding naar arbeid) uitgevoerd.

curatieve inzet bestaat echter vooral door de grenzen van beleid en instanties. In het 'oude' ketendenken wordt uitgegaan van opvolgende taken en verantwoordelijkheden met een goede overdracht en aansluiting tussen de ketens. Het nieuwe denken gaat uit van netwerken en gedeelde verantwoordelijkheid en van de doorlopende loopbaan van de jongere. Het nieuwe denken pleit voor een *integrale, verbonden aanpak: VSV-beleid, RMC-functie, Participatiewet, Aanpak jeugdwerkloosheid*. Minder geredeneerd vanuit gescheiden taken, meer vanuit loopbanen van jongeren en gedeelde verantwoordelijkheid. De financiering van deze integrale en verbonden aanpak is een kwestie van (onderhandeling tussen) de betrokken partijen, en valt buiten de scope van dit onderzoek. Opgemerkt wordt dat overheidsmiddelen voor het regionaal programma VSV en jongeren in een kwetsbare positie in principe niet bestemd zijn voor de curatieve aanpak van oude VSV-ers.

Taken RMC-functie (bron: website van Ingrado)
Doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar.

De RMC-functie omvat drie taken (vastgelegd in wetgeving):
- een sluitende melding en registratie van alle jongeren tussen 18 en 23 jaar die niet op school zitten en nog geen startkwalificatie behaald hebben.
- benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan.
- coördineren en initiëren van samenwerking tussen alle belangrijke partijen die te maken hebben met deze jongeren en het onderhouden van dit netwerk.

3.2 Mate waarin risico's zijn afgedekt met de huidige VSV-aanpak

RMC-regio Flevoland
De regioanalyse laat zien dat er eind 2015 in de leeftijdscategorie 18-23 jaar zo'n 1.800 jongeren zijn die geen onderwijs volgen, geen SK hebben en ook geen werk hebben. 1.000 jongeren daarvan hebben een uitkering en 800 jongeren blijven geheel buiten beeld van UWV en gemeentelijke sociale diensten. Zowel op *gemeentelijk niveau* als op *regionaal niveau* zetten partijen in Flevoland in om de hiervoor gepresenteerde risico's te ondervangen. De aanpak in Almere en Lelystad worden hieronder extra toegelicht, als good practices van ketensamenwerking en een gezamenlijke aanpak.
De gemeente Almere is met afstand de grootste gemeente en circa de helft van de 1.800 jongeren buiten het onderwijs, zonder SK en zonder werk is woonachtig in Almere. De gemeente kent een goede samenwerking tussen de diverse ketenpartners, waaronder onderwijs en gemeente, dat is vastgelegd in de beleidsnota 'Sluitende aanpak jongeren 2013-2018. Een springplank naar werk'. In 2006 is gestart met de stuurgroep SAJ, waarin de activiteiten in het kader van VSV op beleidsniveau worden afgestemd (wekelijks overleg). De kern van de sluitende aanpak is de samenwerking tussen diverse partijen uit gemeente, onderwijs, zorg en arbeid. Gemeente Almere kent een hoog voorzieningenniveau dat op elkaar is afgestemd, en waarbij middelen uit verschillende bronnen (ESF, Participatie, Jeugdzorg, onderwijs) zijn ontschot. Dat heeft onder meer geleid tot de uitbreiding van het LoopbaanExpertiseCentrum (LEC) van ROC van Flevoland, waarin onder meer de plaatsing voor entree wordt geregeld (1. Gezamenlijke intake onderwijs en gemeente; 2. Bredere intake dan alleen voor de eigen mbo-

instelling). Naast de reguliere entreeopleiding is de gedifferentieerde entreeopleiding gestart. Jongeren krijgen daarin maatwerktrajecten aangeboden, met de mogelijkheid om op verschillende locaties zowel in het VO ('Opmaat-trajecten') als in het PrO en VSO passend entreeonderwijs te volgen met specifieke ondersteuning. Jongeren die vanwege zware sociale en/of psychische problemen (nog) niet toe zijn aan onderwijs worden opgevangen in een onderwijsvervangend traject bij Flevodrome. Ook voor de toeleiding naar arbeid zijn diverse trajecten opgestart, met jobcoaches en Into Work die leerlingen in respectievelijk de entree/mbo-2 en PrO/VSO begeleiden. Het traject Learn2Work richt zich op een laagdrempelige toeleiding van kwetsbare jongeren (reeds uit het onderwijs gestroomd) naar werk. Voor een volledig overzicht van trajecten wordt verwezen naar de gemeentelijke beleidsnota's. Betrokkenen zijn tevreden over de samenwerking, de aanpak en de voorzieningen. Hoewel sluitend, wordt de aanpak nog niet als volledig gezien. Daarover dadelijk meer.
Ook in Lelystad hebben diverse ketenpartners (gemeente en Werkbedrijf; onderwijs: mbo, VO, PrO/VSO) afspraken gemaakt om gezamenlijk op te treden en kwetsbare jongeren een passende plek in onderwijs of op de arbeidsmarkt te kunnen geven. De aanpak - bekend als 'Ketensamenwerking Kwetsbare Jongeren Lelystad' - richt zich primair op jongeren die uitvallen uit of vastlopen in het onderwijs en die (nu) geen SK zullen halen. Centraal in de aanpak staat Matchpoint, dat dient als een functioneel jongerenloket rond de entreeopleiding. Gemeente en onderwijspartners zorgen voor een gezamenlijke intake van jongeren. Jongeren kunnen verwezen worden naar de reguliere entreeopleiding, maar ook naar de EntreeArbeid (een extra uitstroomprofiel richting arbeid dat aangeboden wordt op diverse locaties, waarbij extra ondersteuning wordt geboden bijv. via leerwerkcoaches). Voor jongeren die nog niet toe zijn aan de entree of EntreeArbeid en eerst extra ondersteuning behoeven, wordt Flevodrome als voorschakeltraject ingezet. Talentmanagers werkzaam bij de gemeente Lelystad zorgen ervoor dat jongeren begeleid en overgedragen worden, en niet buiten beeld raken. Bij de financiering is sprake van ontschotting van middelen. De basisgedachte is dat het geld de leerling volgt (reguliere onderwijsmiddelen worden ingezet), aanvullende financiering komt van de gemeente (o.a. participatiebudget, RMC-budget, Decentralisatie Uitkering Jeugd).
De omvang van de problematiek en het aantal jongeren zonder SK buiten het onderwijs zijn in de overige Flevolandse gemeenten minder groot (Urk kent bijv. nauwelijks jeugdwerkloosheid door de aanwezigheid van voldoende laaggeschoold werk in onder meer de visverwerking). De ketensamenwerking is mede daardoor vaker informeel geregeld (de lijnen zijn korter), en het voorzieningenniveau is minder uitgebreid.

Hoewel de samenwerkingsstructuur en het voorzieningenniveau in de diverse Flevolandse gemeenten van elkaar verschillen, noemen de geïnterviewde sleutelpersonen veelal gelijksoortige aandachtspunten en witte vlekken:

- Jongeren die extra ondersteuning nodig hebben en cognitief op het niveau van een SK zitten (vooral mbo-2), vallen steeds vaker tussen wal en schip. Aan de bovenkant verliezen zij de concurrentieslag op de arbeidsmarkt met gediplomeerde schoolverlaters van mbo-3 en mbo-4 die geen extra ondersteuning behoeven. Aan de onderkant krijgen jongeren met een beperking steeds vaker voorrang, door de banenafspraken en quotumwet, en door de diverse trajecten en voorzieningen voor toeleiding van leerlingen van PrO/VSO naar arbeid en de gedifferentieerde entreeopleidingen en EntreeArbeid.
- Overall is een tekort aan werkplekken of leerwerktrajecten voor jongeren die vaak extra ondersteuning behoeven. Voor bedrijven is een incentive nodig om de meer kwetsbare jongeren aan te nemen. Om bedrijven tegemoet te komen wordt onder andere loonkostensubsidie als tool ingezet door gemeenten. Maar dit wordt niet als meest ideale oplossing

gezien, want het blijkt vaak een tijdelijke oplossing. Kern voor een duurzame oplossing is het ontzorgen van bedrijven, onder andere door jongeren voor een periode te blijven begeleiden op de werkplek en door jongeren goed voor te bereiden op arbeidsmarkt (aandacht is nodig voor sollicitatietraining en werknemersvaardigheden). Mede om die reden wordt momenteel het arbeidstrainingscentrum (ATC) opgericht in Lelystad (oprichting bevindt zich nog in een pril stadium). Het plan is om ook in Almere en Emmeloord ATC's op te zetten, daarover wordt nog gediscussieerd. De oprichting gebeurt door Eduvier, dat SO, VSO en PrO verzorgt, in samenwerking met het Werkbedrijf Lelystad. Het ATC werkt als een soort uitzendbureau voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor bedrijven wordt het extra aantrekkelijk gemaakt om dergelijke jongeren aan te nemen, omdat gewerkt wordt met een detacheringsconstructie. Bedrijven hoeven de jongeren dus niet direct vast in dienst te nemen, maar kunnen eerst bekijken wat voor vlees ze in de kuip hebben voordat wordt overgegaan op een vast dienstverband. De doelgroep van het ATC bestaat uit jongeren met een bepaalde afstand tot de arbeidsmarkt, maar is nog niet exact geformuleerd. Voor zowel jongeren in als buiten het onderwijs zou het ATC van meerwaarde zijn, zeker ook voor de doelgroep die tussen wal en schip valt (zie vorige aandachtsstreepje).
- Landelijk is een tekort aan bbl-plekken, waardoor de toeleiding van VSV-ers naar het mbo wordt bemoeilijkt. In ieder geval in delen van Flevoland wordt dit tekort ook bemerkt.
- De doelgroep waar het in dit hoofdstuk om gaat heeft veelal veel problemen, onder meer in de thuissituatie. Voor een optimale ondersteuning heeft deze kwetsbare doelgroep veel begeleiding nodig. Scholen, gemeenten, RMC en wijkteams zouden graag meer tijd/formatie hebben om de jongeren langdurig te begeleiden, op huisbezoek te gaan en ouders erbij te betrekken.

Zoals gezegd wordt in Flevoland naast diverse gemeentelijke initiatieven ook op het niveau van de gehele RMC-regio/arbeidsmarktregio Flevoland ingezet op het bestrijden van jeugdwerkloosheid en VSV met het actieplan jeugdwerkloosheid ('Investeren in de toekomst. Flevolandse aanpak jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten'). De centrale doelstellingen in het actieplan omvatten onder meer het realiseren van extra leerbanen en Borisbanen, en jongeren werknemersvaardigheden (soms ook wel aangeduid met de term 21^{e}-eeuwse vaardigheden) laten verwerven. Deze doelstellingen sluiten goed aan op de hiervoor benoemde aandachtspunten. Het actieplan wordt vanaf 2016 omgezet in lopende activiteiten. Het ligt voor de hand verbinding te zoeken tussen het regionaal programma VSV 2016-2020 en het actieplan jeugdwerkloosheid. Mede in het kader hiervan wordt in opdracht van gemeente Almere onderzocht of de RMC-leeftijd opgehoogd kan worden naar 27 jaar, zodat de leeftijdsgrens van VSV-beleid (tot 23 jaar) en jeugdwerkloosheidbeleid (tot 27 jaar) gelijkgetrokken wordt. Het RMC zou dan alle jongeren tot 27 jaar kunnen monitoren. Het ligt ook voor de hand om overlap in trajecten van het regionaal programma VSV en het actieplan jeugdwerkloosheid te voorkomen.
Uit de gesprekken die in het kader van onderhavige regioanalyse zijn gevoerd, komt naar voren dat men nog niet overal op de hoogte is van het actieplan. De komende tijd zal dan ook verbinding gelegd moeten worden tussen het Regionaal Werkbedrijf Flevoland en gemeentelijke werkbedrijven en tussen het regionale actieplan en bestaande lokale initiatieven (zoals de in oprichting zijnde coöperatie in Dronten en de in oprichting zijnde ATC's in Lelystad/Almere/Emmeloord).[10]

10 Landelijk is een trend gaande dat de entreeopleiding steeds meer van het mbo wordt losgekoppeld. Wellicht kan de in oprichting zijnde ATC een positieve bijdrage leveren aan een passende loskoppeling.

4 Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs

In het onderstaande kader is de exacte definitie voor jongeren in een kwetsbare positie weergegeven, zoals het Ministerie van OCW deze aanhoudt. In brede zin gaat het om jongeren die vanwege een bijzondere thuissituatie, gedragsproblemen of specifieke leerbehoeften kwetsbaar zijn om uit te vallen zonder afgeronde opleiding of goed arbeidsperspectief.

Doelgroepen jongeren in een kwetsbare positie[11]

1. Jongeren uit het praktijkonderwijs (pro) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso, profiel arbeidsmarktgericht) die niet kwalificatieplichtig zijn. Zij stromen direct uit naar de arbeidsmarkt of naar de entreeopleiding, maar hebben hier een verhoogd risico om uit te vallen en veelal extra zorg, tijd of begeleiding nodig. Uitgangspunt voor deze jongeren is dat ze niet kwalificatieplichtig zijn en een startkwalificatie voor hen vaak niet haalbaar is.
2. Gediplomeerde jongeren uit de basisberoepsgerichte (bb) leerweg waaronder leerwerktrajecten (lwt) in het vmbo en het profiel vervolgonderwijs in het vso. Zij kunnen doorstromen naar mbo-2, maar hebben vaak extra zorg, tijd of begeleiding nodig. Een startkwalificatie is in principe haalbaar, maar blijkt voor met name jongeren uit de leerwerktrajecten soms (tijdelijk) een brug te ver.
3. Jongeren uit de entreeopleiding (voormalig mbo-1). Ze vallen uit of halen een diploma, maar hebben in beide gevallen nog geen startkwalificatie. Zij stromen uit naar de arbeidsmarkt of naar een opleiding op mbo-2 niveau als ze een diploma hebben gehaald. Een startkwalificatie is in het laatste geval in principe haalbaar, maar extra tijd, begeleiding en een opleidingaanbod dat goed aansluit bij hun mogelijkheden zijn nodig.
4. Jongeren uit de entreeopleiding en mbo-2 opleidingen die cognitief wel in staat zijn tot het halen van een startkwalificatie, maar door omstandigheden (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben om binnenboord gehouden te worden, nog bovenop de bestaande aanpak gericht op voortijdig schoolverlaten.

4.1 Risicoanalyse

Met behulp van de DUO-gegevens uit de RMC-levering is de *"Factsheet jongeren in een kwetsbare positie per RMC en gemeente"* van het Ministerie van OCW nagebootst. De gedachte achter die methodiek is dat jongeren in een kwetsbare positie komen als zij vanuit de in het vorige kader weergegeven onderwijstypen uitstromen naar vervolgonderwijs (entree/mbo-2) of geheel uit het onderwijs stromen. Tabel 1 laat zien dat er jaarlijks circa 1.425 jongeren uit RMC-regio Flevoland in een kwetsbare positie komen, 1.080 in het vervolgonderwijs (entree of mbo-2) en 345 buiten het onderwijs.

11 Zie voetnoot 20 op p.7 van Kamerbrief Ministerie van OCW (15 feb. 2016) *"Succesvolle aanpak voortijdig schoolverlaten krijgt een krachtig vervolg"* en bijlage 1 van Kamerbrief Ministerie van OCW (12 dec. 2014), *"Extra kansen creëren voor jongeren in een kwetsbare positie"*.

Tabel 1 – Jongeren in een kwetsbare positie: jaarlijkse uitstroom

		Jaarlijkse uitstroom naar (afgeronde aantallen):			
Onderwijstype	Aantal dlnrs tot 23 jaar op 1 okt. 2015	Entree	Mbo-2	Directe uitstroom	Totaal Kwetsbare positie
PrO	1.013	50	40	100	**190**
VSO*	1.383	40	45	115	**200**
Vmbo-bl 3-4 (LWT)	17	5	10	-	**15**
Vmbo-bl 3-4 (lwoo)	866	20	380	20	**420**
Vmbo-bl 3-4 (overig)	522	10	250	5	**265**
Entree**	348	90	140	105	**335**
Totaal	**4.149**	**215**	**865**	**345**	**1.425**

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA

** Inclusief VSO-profiel dagbesteding. Zij behoren niet tot de doelgroep 'jongeren in een kwetsbare positie', maar konden met het geleverde bestand niet gefilterd worden.*

*** Tot de doelgroep 'jongeren in een kwetsbare positie' behoren ook deelnemers mbo-2 die cognitief wel in staat zijn tot het halen van een startkwalificatie, maar door omstandigheden (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben om binnenboord gehouden te worden. Deze groep is als zodanig niet uit de bestanden te halen, en wordt daarom hier buiten beschouwing gelaten. In de volgende subparagraaf komen deelnemers mbo-2 wel aan de orde.*

Overgang naar entree en mbo: afstemming en ondersteuning

Jongeren in een kwetsbare positie die de overstap maken naar entree en mbo hebben een *verhoogd risico om uit te vallen en hebben extra zorg, tijd of begeleiding nodig*. Vanaf 1 augustus 2014 is Passend Onderwijs ingevoerd. In het kader van Passend Onderwijs krijgen leerlingen van het VSO en PrO en de meeste leerlingen van de basisberoepsgerichte leerweg vmbo extra ondersteuning. Vaak wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld waarin ook het uitstroomdoel is opgenomen. Bij instroom in het mbo kunnen eveneens afspraken worden vastgelegd in het kader van Passend Onderwijs. In een bijlage bij de onderwijsovereenkomst komt te staan welke extra ondersteuning de student tijdens de opleiding krijgt. Passend Onderwijs biedt daarmee in principe een uitstekend, doorlopend kader voor extra ondersteuning van deze kwetsbare groepen. In de praktijk is het netwerk echter vaak nog niet sluitend: niet alle vmbo-lwoo-leerlingen hebben een individueel ontwikkelingsperspectiefplan (OPP), de overdracht naar het mbo is nog niet altijd sluitend en sommige mbo-instellingen kiezen ervoor om Passend Onderwijs alleen voor studenten met een beperking in te zetten.

Uitstroom naar arbeid: goede aansluiting

Als jongeren in een kwetsbare positie uit het PrO, VSO, vmbo-bl of entree stromen, dan is er een *verhoogd risico dat zij geen werk vinden*. Uit figuur 2 (H3) kan worden afgeleid dat circa een kwart van de jongeren, die uit deze onderwijstypen stromen, werk heeft en ruim de helft een uitkering (o.b.v. koppeling RMC-levering en gegevens Inlichtingenbureau). Om een goede aansluiting naar arbeid in de regio te creëren zijn diverse domeinen nodig: gemeente, arbeid (en soms onderwijs en zorg). In de vorige paragraaf is reeds weergegeven dat de doelgroep van de RMC-functie alle jongeren omvat tussen de 18 en 23 jaar die niet op school zitten en geen SK hebben. Daartoe behoren ook de uitgestroomde jongeren uit PrO en VSO. De Ministeries van SZW en OCW willen de RMC-functie een centrale rol laten vervullen in het creëren van een goede aansluiting richting arbeid voor jongeren in een kwetsbare positie, en het verbinden van regionale partners uit onderwijs en arbeid. Allereerst wordt de monitoring van *16- en 17-jarigen* uit PrO en VSO (profiel arbeidsmarkt/dagbesteding) onder de verantwoordelijkheid van

RMC gebracht. Vanuit de Aanpak Jeugdwerkloosheid stimuleert de overheid vervolgens de centrumgemeenten van arbeidsmarktregio's en contactgemeenten van RMC-regio's om bestuurlijke afspraken te maken over de samenwerking tussen de dienst Werk & Inkomen en de RMC. Ook de verbinding met het zorgdomein wordt gestimuleerd, door het overleg tussen mbo-instellingen en gemeenten over zorgondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie wettelijk te verankeren. In het PO en VO voeren gemeenten en Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs al overleg over de zorg en ondersteuning die ze leerlingen bieden.

4.2 Mate waarin risico's zijn afgedekt met de huidige VSV-aanpak

Overgang naar entree en mbo: afstemming en ondersteuning
De overgang van kwetsbare jongeren naar entree en mbo is doorgaans goed op orde. Scholen werken goed met elkaar samen in de regio en maken afspraken over de overgang naar entree/mbo. Een paar voorbeelden. In Almere en Lelystad is sprake van een gezamenlijke intake naar de entree (onderwijs plus gemeente). In de noordelijke gemeenten van Flevoland is de afspraak gemaakt dat overstappende leerlingen vanuit de PrO standaard door de school worden gemeld en niet door de individuele leerling zelf. Ook in het aanbieden van de entreeopleiding wordt door PrO, VSO en mbo samen opgetrokken. Bijvoorbeeld in het noorden van Flevoland, waar ROC Friese Poort samen met AOC Groenhorst en PrO optrekt in het aanbieden van de entreeopleiding (wordt zowel op Friese Poort als op een praktijkschool aangeboden). In Almere en Lelystad werken mbo, PrO, VSO op een soortgelijke manier samen in het aanbieden van gedifferentieerd entreeonderwijs en EntreeArbeid. Pas als het studievaardighedenprogramma op het PrO positief is doorlopen, mogen leerlingen doorstromen naar ROC van Flevoland (keerzijde van deze werkwijze is dat PrO-leerlingen die het programma niet halen, soms een andere mbo-instelling gaan opzoeken).
Een verbetermogelijkheid om de overgang van PrO en VSO naar entree/mbo verder te verbeteren is gelegen in de informatieoverdracht. In Lelystad en Almere zijn er technische moeilijkheden met betrekking tot leerlingvolgsystemen die nog niet goed op elkaar aansluiten, en waardoor dossierinformatie niet altijd (digitaal) gedeeld kan worden.

Uit de gesprekken met sleutelpersonen blijkt de toenemende druk op het reguliere onderwijs vanwege de verevening passend onderwijs een belangrijk aandachtspunt voor Flevoland. Samenwerkingsverbanden passend onderwijs PO en VO in Nederland ontvangen een budget voor jongeren die extra ondersteuning nodig hebben. Tegenwoordig is dat budget gebaseerd op het aantal leerlingen in de regio, terwijl dat voorheen gebaseerd was op het aantal indicaties voor (v)so/lgf. Deze zogenoemde verevening pakt in Flevoland ongunstig uit. De diverse SWV-en (Almere, Lelystad-Dronten, NOP-Urk) ontvangen minder ondersteuningsbudget dan voorheen, vooral in Lelystad-Dronten en NOP-Urk. Dat betekent in de praktijk dat het speciaal onderwijs zal moeten krimpen en dat meer kwetsbare jongeren in het reguliere onderwijs opgevangen dienen te worden. Voor het VO neemt daardoor de druk toe. Docenten in het VO zijn niet zoals in het PrO en VSO gespecialiseerd in de omgang met kwetsbare jongeren. De toename van het aantal kwetsbare jongeren in het reguliere VO vraagt met andere woorden meer van de pedagogisch-didactische competenties van docenten. Ook in het mbo stromen steeds meer kwetsbare deelnemers in (jongeren met autisme of overige stoornissen, of met gedragsproblemen etc.).

Uitstroom naar arbeid: goede aansluiting

De toeleiding van kwetsbare jongeren naar arbeid is in Lelystad en Almere goed te noemen dankzij de - in het vorige hoofdstuk reeds beschreven - sluitende aanpak en ketensamenwerking rondom de aanpak van VSV-ers en kwetsbare jongeren. Leerlingen worden al op het PrO en VSO begeleid richting werk. Vanuit Eduvier, onderwijsaanbieder van PrO en VSO door heel Flevoland, wordt momenteel het ATC opgezet om onder meer jongeren van PrO en VSO nog beter toe te rusten voor de arbeidsmarkt en om bedrijven te ontzorgen (zie H3 voor meer informatie). In de overige gemeenten lijkt de toeleiding naar arbeid van kwetsbare jongeren minder intensief opgepakt te worden. Tegelijkertijd gaat het in die gemeenten ook om kleinere aantallen, en is de problematiek vermoedelijk minder groot. In Dronten wordt bovendien momenteel nagedacht over het oprichten van een nieuwe coöperatie rondom de praktijkschool. De praktijkschool is met gemeente Dronten en bedrijven (Bedrijfskring) in gesprek om extra in te zetten op de toeleiding naar werk van (in ieder geval) PrO-leerlingen. Hoe de samenwerking er precies uit zal komen te zien is nog onduidelijk, er wordt ingezet op combinaties van leren en werken en begeleiding door de gemeente. Al met al wordt de uitstroom naar arbeid van kwetsbare jongeren goed opgepakt in Flevoland, aldus de betrokkenen.

5 Risicojongeren in het reguliere VO en mbo

Risicojongeren in het reguliere VO en mbo zijn jongeren die om diverse redenen (tijdelijk) niet in staat zijn om een SK te halen. De term risicojongeren wordt hier gebruikt om het onderscheid duidelijk te maken met de groep kwetsbare jongeren. Het spreekt voor zich dat de risicojongeren door hun problemen ook kwetsbaar zijn. In dit hoofdstuk komen de volgende thema's aan de orde:

- ondersteuning in en buiten het onderwijs: gedrags-/persoonlijke problematiek;
- ondersteuning in het onderwijs: studiekeuze-/loopbaanproblematiek;
- overgang VO-mbo;
- borging van de VSV-aanpak 2012-2016.

5.1 Risicoanalyse

Ondersteuning in en buiten het onderwijs: gedrags-/persoonlijke problematiek

De *grootste categorie van uitvalredenen* in het mbo hebben te maken met persoonsgebonden factoren (ca. 40%, zie bijlage 3 voor meer informatie. Percentage is vergelijkbaar met andere RMC-regio's). KBA maakt onderscheid tussen gedragsproblemen (zoals problemen in gedrag, sociaal-emotionele problemen, geïndiceerde stoornissen) en andersoortige persoonlijke problemen (zoals problemen in de thuissituatie, gezondheidsproblemen, fysieke beperkingen, verslavingsproblemen en financiële problemen). Vaak is sprake van een combinatie van uitvalredenen die leiden tot VSV. Bij multi- of meervoudige gedrags- of persoonlijke problematiek wordt gesproken van overbelasten.

De ondersteuning in het onderwijs voor jongeren met gedrags- en/of persoonlijke problemen bestaat uit *plusvoorzieningen* (voor overbelaste jongeren) en *diverse andere vormen van ondersteuning zoals mentoring en schoolmaatschappelijk werk* (SMW). In het mbo kiezen instellingen soms voor een smalle benadering, waarbij alleen jongeren met een beperking tot de doelgroep van Passend Onderwijs worden gerekend. Veel mbo-instellingen rekenen echter alle ondersteuningsbehoeften tot het domein van Passend Onderwijs en dus ook de ondersteuning van overbelasten.

In de ondersteuning van jongeren met gedrags- en/of persoonlijke problemen buiten het onderwijs zijn relevante veranderingen gaande. Met de invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015 valt de jeugdhulp onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. In veel gemeenten heeft dit geleid tot het ontstaan van zogenaamde wijkteams. De wijkteams zetten doorgaans in op integraal verantwoordelijk, multidisciplinaire teams in plaats van als 'doorgeefluik' te fungeren naar specialistische zorg. De wijkteams komen frequent in aanraking met scholen, Leerplicht/RMC en specialistische zorg. Veel RMC-regio's en scholen/instellingen worstelen momenteel met het verbinden van de – per gemeente verschillende aanpak van – jeugdhulp en de ondersteuning binnen het eigen onderwijs. Bij sommige scholen/instellingen heeft dat geleid tot een (gedeeltelijke) samensmelting van schoolinterne ondersteuning en wijkteams: een wijkteam wordt de school ingehaald. De *afstemming tussen schoolinterne en -externe ondersteuning, en vervolgens de borging (en verbetering) van de kwaliteit van de ondersteuning* is een belangrijke uitdaging voor de komende jaren.

Ondersteuning in het onderwijs: studiekeuze-/loopbaanproblematiek
De tweede *belangrijke groep van uitvalredenen* heeft betrekking op studiekeuze- en loopbaanproblematiek (ca 20%, zie bijlage 3. Percentage is vergelijkbaar met andere RMC-regio's). Dit is waarschijnlijk een onderschatting, want ook aan een deel van de arbeidsmarktgerelateerde problematiek ligt studiekeuzeproblematiek ten grondslag.
Bovendien zijn studiekeuzeproblemen niet alleen relevant voor uitval en VSV. Het leidt ook tot inefficiënte en dus kostbare leerwegen. Uit de analyse van de leerlingstromen blijkt dat jaarlijks *ruim tien procent van alle mbo-deelnemers switcht van opleiding en/of instelling*. Het gaat absoluut om ongeveer 1.500 deelnemers in Flevoland (zie bijlage 2). Hoewel niet zonder meer gezegd kan worden dat alle switch negatief is, geeft het wel een indicatie voor onderliggende studiekeuzeproblemen.
Een ander gegeven dat mogelijk onderbouwing geeft voor de omvang van studiekeuzeproblematiek is de *niet-sector gebonden doorstroom van vmbo naar mbo*. Daarmee wordt bedoeld dat een deelnemer die bijvoorbeeld een opleiding volgt in de sector techniek op het vmbo uitstroomt naar een andere sector dan techniek op het mbo. De niet-sector gebonden doorstroom bedraagt circa veertig procent (ca. 600) van de 1.500 jaarlijkse doorstromers vmbo-mbo (vmbo-tl/mavo niet meegerekend). Vanuit vmbo-groen wordt het meest gewisseld van sector (75%), gevolgd door vmbo-economie (34%), vmbo-zorg (33%) en vmbo-techniek (33%).

Overgang VO-mbo
Lange tijd gold de overstap van VO naar mbo als het grootste risicomoment in de route naar een startkwalificatie. In de VSV-aanpak van 2012-2015 en ook daarvoor zijn diverse maatregelen genomen om de overstap te verbeteren, zoals invoering van de kwalificatieplicht tot 18 jaar, versterking van de LOB in het VO, warme overdracht, zomeracties sluitende aanpak, verbeterde intake mbo, landelijke aanmelddatum et cetera. Als gevolg daarvan is de doorstroom van het VO naar het mbo verbeterd. Het Ministerie concludeert echter dat – ondanks de behaalde successen – de overstap van VO naar mbo *"een risicovolle periode is die vraagt om extra aandacht"*.[12] De invoering van nieuwe profielen en keuzedelen in het vmbo moet de aansluiting met het mbo in de komende jaren verder verbeteren.
In potentie wordt met de invoering van de nieuwe profielen in het vmbo en de start van Passend Onderwijs een nieuwe, solide basis gelegd voor doorstroom naar het mbo en individuele ondersteuning waar nodig. Aan de andere kant is duidelijk dat de gelijktijdige invoering van zo veel nieuwe wettelijke kaders (denk ook aan de decentralisaties in het sociaal domein) partijen voor een zware opgave stellen. Juist als samenwerking gevraagd wordt, staan partijen voor grote eigen opgaven. Voor de eerstvolgende jaren is daarom extra aandacht nodig op het punt van overgang en aansluiting.

Het is niet alleen de uitval tijdens de overgang van VO naar mbo dat een risico is. Een deel maakt wel de overstap, maar doet dat ongediplomeerd. Van alle jaarlijkse uitstromers uit het vmbo heeft circa vier procent geen diploma behaald. Bij de havo en vwo is dat ruim meer dan tien procent. De ongediplomeerde uitstroom uit het vwo stroomt bijna altijd af naar de havo. Van de ongediplomeerde uitstroom vanuit vmbo en havo gaat iets meer dan de helft door naar het mbo (zie bijlage 2 voor meer informatie). Bij elkaar gaat het in de RMC-regio Flevoland om een groep van 160 jongeren die ongediplomeerd het mbo-niveau 2-4 instroomt. De jaarlijkse *ongediplomeerde instroom in het mbo* leidt cumulatief tot een groep van zo'n 850 deelnemers die op dit moment zonder VO-diploma onderwijs volgen op het mbo-niveau 2-4 (dat is ruim 7% van de

12 Kamerbrief Ministerie van OCW, *"Startkwalificatie met perspectief, voor iedereen een passende plek"*, 5 maart 2014.

11.758 deelnemers mbo2-4). Deze groep valt verhoudingsgewijs vaker voortijdig uit het onderwijs, zo blijkt uit onderzoek.[13] Door het afschaffen van de drempelloze instroom in het mbo zal deze groep in de toekomst kleiner worden. Ongediplomeerde uitstroom uit het VO gaat in principe naar de entreeopleiding, tenzij een toelatingsonderzoek anders uitwijst of tenzij men in het bezit is van een overgangsbewijs van havo/vwo-3 naar havo/vwo-4.

De aanpak van VSV in het mbo richt zich primair op de doorstroom van jongeren uit het VO (en in mindere mate PrO en VSO). Nieuwe instromers in een mbo-instelling komen echter niet allemaal uit het toeleidende onderwijs. Onderzoek van KBA in de regio Utrecht toont aan dat circa dertig procent van elders komt (zij-instromers), namelijk twintig procent komt vanuit andere mbo-instellingen en tien procent volgde het jaar ervoor helemaal geen onderwijs (VSV/werk).[14] Het onderzoek laat zien dat de *uitval onder zij-instromers verhoudingsgewijs hoger* is dan onder de reguliere instromers vanuit het VO (incl. PrO/VSO), en dat zij een extra risicogroep is. Hoewel vergelijkbare cijfers niet voorhanden zijn voor Flevoland, hebben diverse betrokkenen het gevoel dat zij-instromers ook in Flevoland een aandachtspunt vormen. Het zou gaan om jongeren die vanuit een uitkerings- of werkloze situatie komen, en dan met name de 'niet-willers' onder hen. En om jongeren die veel 'shoppen' van de ene naar de andere mbo-instelling, en telkens voortijdig de opleiding verlaten. Met behulp van BRON-gegevens uit de RMC-levering is voor de laatste groep een check gedaan. Van de circa 650 nieuwe VSV-ers 2014/15 uit het mbo is voor een aantal grote mbo-instellingen (samen goed voor 500 v/d 650 nieuwe VSV-ers) gecontroleerd op welke school/instelling de jongeren het jaar voorafgaand aan uitval zich bevonden. Het blijkt dat circa tien procent op een andere mbo-instelling zat (1-10-2013), vervolgens dus geswitcht (1-10-2014) en VSV-er geworden (1-10-2015). Het is moeilijk om deze gegevens te duiden. Tien procent is niet verwaarloosbaar, maar ook niet heel veel. Bovendien is op basis van de cijfers niet te duiden wat de reden is van het switchen tussen mbo-instellingen. Bij een deel zou bijvoorbeeld ook een verhuizing de primaire reden kunnen zijn.

Borging van de VSV-aanpak 2012-2016

Het gros van de 788 nieuwe VSV-ers 2014/15 komt uit het mbo, zo'n 85 procent. De belangrijkste vindplaats van VSV is dan ook de grootste mbo-instelling in de regio: het ROC Flevoland (ca. 40% van alle nieuwe VSV-ers). Circa 60 procent van de nieuwe VSV-ers is woonachtig in de grootste gemeente van de provincie (Almere). In alle onderwijstypen, scholen/instellingen en gemeenten is echter een substantiële daling gerealiseerd sinds 2005. Het aantal nieuwe VSV-ers in Flevoland is ***in tien jaar tijd met vijftig procent gedaald*** van 1.554 in schooljaar 2005/06 naar 788 in 2014/15 (voorlopige cijfers Ministerie OCW), terwijl het aantal jeugdige inwoners in diezelfde periode is toegenomen van 33.364 naar 35.263 (het percentage nieuwe VSV-ers is daarmee gedaald van 4,7% naar 2,2%). Voor Nederland als geheel is het aantal jaarlijkse nieuwe VSV-ers gedaald van ruim 70.000 in 2002 naar minder dan 25.000 in 2015. De daling van VSV is voor een belangrijk deel toe te wijzen aan de inzet die in de afgelopen jaren is gepleegd op het voorkomen van VSV op de individuele VO-scholen, mbo-instellingen en door Leerplicht/RMC, zoals de aangescherpte verzuimaanpak, LOB, warme overdracht, zomeracties en diverse vormen van ondersteuning in het onderwijs. De middelen voor de VSV-convenanten hebben daarbij een belangrijke aanjagende werking gehad. Voor het toekennen van regiomiddelen voor de nieuwe VSV-aanpak 2016-2020 geeft het Ministerie van OCW aan dat de basis

13 Keppels, E. e.a. (2013), *"Regiomonitor Utrecht Voortijdig schoolverlaten. Instroom in het mbo: onderzoek naar de overgang vo-mbo en naar zij-instroom in het mbo".* KBA Nijmegen.

14 Keppels, E. & T. Eimers (2013), *"Instroom in het MBO. Onderzoek bij ROC Midden Nederland naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces"* (mei 2013) en *"Instroom in het MBO. Onderzoek bij MBO Utrecht naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces"* (oktober 2013). KBA Nijmegen.

op orde moet zijn bij individuele scholen/instellingen, en dat middelen daarom bij voorkeur bovenschools/regionaal ingezet moeten worden. Het algemene risico bestaat dat de dalende VSV-cijfers een halt wordt toegeroepen als de gepleegde inzet van de afgelopen jaren onvoldoende geborgd is in de individuele scholen en instellingen. Dan rijzen als vanzelf de volgende vragen. Is de basis werkelijk op orde? Kan de VSV-inzet van de afgelopen jaren (volledig) geborgd worden met reguliere middelen in het reguliere werkproces?

5.2 Mate waarin risico's zijn afgedekt met de huidige VSV-aanpak

Ondersteuning in en buiten het onderwijs: gedrags-/persoonlijke problematiek
Zowel in het VO als in het mbo is er sprake van een uitgebreide ondersteuningsstructuur. Bestuurders geven aan tevreden te zijn met het aanbod. Zo kent ROC Friese Poort[15] een eerste lijn van ondersteuning met niet alleen reguliere schoolloopbegeleiders (SLB-ers) maar ook SLB+. Prestatiesubsidies worden ingezet voor extra persoonlijke begeleiding op zorg- en LOB-aspecten. In de tweede lijn is het trajectbureau (TAB) actief, inclusief het schoolmaatschappelijk werk (SMW). De Pluscoaches voor overbelasten komen daar nog bovenop. Tevens maakt Friese Poort gebruik van de Reboundvoorziening van het SWV Aandachtplus. Het zorgadviesteam (ZAT) – waarin externe ondersteuningsdeskundigen vertegenwoordigd zijn – komt regelmatig bij elkaar. Een vertegenwoordiger van de wijkteams neemt ook deel aan het ZAT, waarmee de afstemming met jeugdhulpverlening van gemeenten is geborgd. De focus voor Friese Poort met betrekking tot de doorontwikkeling van de zorg in het onderwijs is volgens henzelf gelegen in het vergroten van de persoonlijke aandacht en begeleiding aan haar deelnemers, en door te concentreren op de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke ontplooiing van deelnemers met behulp van het programma 'Routeplanner'.
Bij het ROC Flevoland in Almere en Lelystad is de ondersteuningsstructuur ook uitgebreid te noemen, met LOB-begeleiders en zorgcoördinatoren in de eerste lijn, het Loopbaanexpertisecentrum (LEC), SMW en psychologen en orthopedagogen in de tweede lijn aangevuld met Pluscoaches en diverse opvangklassen als de Doorstartklas, de Opvangklas, de Plusklas, de BPV-plusklas, de Huiswerkklas en het externe Flevodrome. De derde lijn wordt gevormd door het ZAT, waarin ook de link met de wijkteams wordt gelegd. In Almere is die link lastig te leggen, vanwege het grote aantal van 16 wijkteams. Met betrekking tot de tweede lijn van ondersteuning in de mbo-instelling wordt aangegeven dat een vorm van time-out voorziening altijd noodzakelijk is. Diverse typen voorzieningen zijn er ook, en er is geen behoefte aan nieuwe voorzieningen. Het ROC Flevoland zet in op het herpositioneren/verduurzamen van de diverse voorzieningen in de eigen instelling. Daarnaast wordt ingezet op het voorkomen van (escalatie van) problemen door de tweede lijn van ondersteuning dichter op de klas te zetten (eerder signaleren en het ondersteunen van de docent).
De ondersteuningsstructuur van het VO in Flevoland kent als voornaamste uitdaging de ondersteuning van de toenemende groep kwetsbare jongeren dat het reguliere onderwijs instroomt vanwege de verevening (zie vorige hoofdstuk). In Almere speelt de verevening een minder grote rol. In Almere zit de uitdaging voor het VO vooral in de aanpak van jongeren met gestapelde problematiek. Vaak is (aanvullend) sprake van gezinsproblematiek. Deze problematiek

15 In Flevoland gaan de meeste deelnemers naar één van vijf instellingen: ROC van Flevoland, ROC van Amsterdam, ROC Friese Poort, Landstede, Deltion. Alle vijf mbo-instellingen hebben input geleverd voor de regioanalyse, bijvoorbeeld via het bestuurlijk overleg onderwijsinstellingen en in diverse bijeenkomsten die in de eerste helft van 2016 zijn gehouden (heisessies, symposium ROC van Flevoland, etc.). Met ROC van Flevoland en ROC Friese Poort is in het kader van de regioanalyse specifiek over de ondersteuningsstructuur gesproken. Daarom wordt in de tekst de ondersteuningsstructuur van deze twee ROC's weergegeven.

vraagt om ondersteuning van een andere orde, het is tevens een maatschappelijk probleem waarvoor de gemeente op zijn minst medeverantwoordelijk is. In Almere is een beweging gaande om multidisciplinaire teams met diverse hulpverleningsexpertise in de school te plaatsen (werkplaats als vindplaats), mogelijk gefinancierd door de gemeente.

Ondersteuning in het onderwijs: studiekeuze-/loopbaanproblematiek
Alle VO-scholen en mbo-instellingen zetten al jarenlang in op de verbetering van LOB. Sommige jongeren weten als snel wat ze willen en kunnen, andere ontdekken dat op een later moment. Het in de vorige paragraaf weergegeven aantal switchers wordt niet als probleem ervaren. Belangrijker is dat de begeleiding bij het maken van een studie- en loopbaankeuze op orde is, wanneer die keuze dan ook gemaakt wordt. Grosso modo is het LOB-beleid en de uitvoering daarvan redelijk op orde in Flevoland. Het Almere College bijvoorbeeld geeft aan dat LOB integraal in het onderwijs wordt ingezet, en dat de meeste docenten ook zijn geschoold tot loopbaancoach. In het vorige convenant is het project Alvast mbo opgestart in Almere en Lelystad (zie verderop bij 'Borging van de VSV-aanpak 2012-2016'). Hoewel men positief is over dit project, echter voeren mentoren in de praktijk lang niet altijd loopbaangesprekken met VO-leerlingen.
Hoewel het LOB-beleid in algemene zin redelijk op orde is, wordt tegelijkertijd door betrokkenen aangegeven dat het beroepskeuzeproces beter kan. De voorlichting en oriëntatie op het beroepenveld mag realistischer. Hier lijkt een meer prominentere rol voor bedrijven wenselijk. Ook de voorlichting en oriëntatie op doorstroom naar vervolgopleidingen (mbo/hbo) kan beter, bijvoorbeeld door het volgen van keuzevakken in het vmbo en mbo.

Overgang VO-mbo
Overall is in Flevoland sprake van een goede samenwerking en afstemming tussen VO-scholen en mbo-instellingen. Mbo-instellingen hebben naast een reguliere intake ook een verlengde intake. In Almere en Lelystad is extra ingezet op de overgang VO-mbo in de convenantsperiode 2012-2016 met het project Alvast mbo. In het noorden van Flevoland is er sinds twee jaar voor vmbo-leerlingen de mogelijkheid om onderwijs te volgen in het Vakcollege. Het Friese Poort haakt daar op aan, zodat een doorlopende leerlijn vmbo-mbo (niv.2/3) ontstaat. Er wordt met andere woorden stevig ingezet in Flevoland voor een optimale overgang van regulier VO naar mbo. Dat gaat doorgaans ook naar tevredenheid van betrokkenen.
Daarentegen blijft de overstap van het ene naar het andere onderwijstype, en van de ene naar de andere school/instelling, een kritisch moment dat blijvende aandacht behoeft. De overstapmomenten van bijvoorbeeld havo/vwo/mbo naar hbo, van PrO/VSO naar mbo, de afstroom van vwo naar havo, de afstroom van havo-3 naar entree vragen om speciale aandacht, zo concluderen deelnemers aan een door ROC van Flevoland gehouden symposium van 5 april 2016. Ook de overdracht van met name multiproblem-jongeren kan nog 'warmer'. Het technische aspect van de overdracht is nog niet volledig op orde. In het VO in Almere en Lelystad wordt gebruik gemaakt van het in Almere ontwikkelde leerlingvolgsysteem Digidoor. Volgens enkele betrokkenen een uitstekend systeem, waarmee juist een warme overdracht heel goed mogelijk is. Het systeem sluit echter niet goed aan op de meer bekende leerlingvolgsystemen zoals Magister en Eduarte (laatste inmiddels wel), en ook niet met het - door vele mbo-instellingen gebruikte - overdrachtssysteem Intergrip.

De instroom in het mbo is niet alleen afkomstig van het VO. In het vorige hoofdstuk is de instroom uit PrO en VSO al benoemd. De rest van de instroom komt van andere mbo-instellingen of vanuit de arbeidsmarkt (werkenden of werklozen). We noemen hen zij-instromers. Sleutel-

personen uit de regio noemen vooral de zij-instroom vanuit een situatie van werkloosheid/uitkering zorgelijk. Het gaat veelal om een moeilijke, kwetsbare groep jongvolwassenen (het gaat meestal om 18-plussers) waarvan een deel ongemotiveerd is. Het betreft onder meer jongvolwassenen die zich inschrijven voor een mbo-opleiding omdat zij dan studiefinanciering ontvangen (voorliggende voorziening). Voor het mbo is het lastig om deze ongemotiveerde jongvolwassenen binnenboord te houden, en voor gemeenten is het lastig om de jongeren een goede richting op te sturen. Het ROC Friese Poort en de gemeente Noordoostpolder geven concreet aan dat het hen gezamenlijk onvoldoende lukt om deze probleemgroep een goede plek te geven. In de overige Flevolandse gemeenten vormt de doelgroep ook een aandachtspunt (behalve in Urk waar nauwelijks jeugdwerkloosheid is), ondanks de goede samenwerking tussen gemeenten en onderwijs, de sluitende aanpak van kwetsbare jongeren en het aanwezige voorzieningenaanbod. Er wordt geworsteld met de vraag hoe je ongemotiveerde jongvolwassenen toch weet te motiveren. Voor een goede aanpak van deze doelgroep zijn specifieke trajecten nodig met extra begeleiding en onderwijs op maat (waarbij onder meer werknemersvaardigheden centraal staan).

Borging van de VSV-aanpak 2012-2016 (bekostigd met middelen uit de VSV-convenanten)
De halvering van het aantal nieuwe VSV-ers in de afgelopen tien jaar is mede te danken aan de extra maatregelen die zijn getroffen vanuit VSV-convenantsmiddelen 2012-2016 (zie bijlage 5 voor het maatregelenpakket). Het is van belang om ervoor te zorgen dat (het goede uit) de maatregelen behouden blijft, ongeacht waar de financiering vandaan komt. Behoud van de maatregelen kan enerzijds door ze te borgen in het reguliere proces en met reguliere middelen, en anderzijds door de maatregelen te verlengen in het nieuwe pakket voor de VSV-aanpak 2016-2020. Ook is het mogelijk een maatregel uit te faseren, door bijvoorbeeld extra financiering vanuit de VSV-middelen te regelen voor 1 of 2 jaar met als doel om in die periode te zorgen voor borging met reguliere eigen middelen.
In de voorliggende regioanalyse ligt de nadruk op de inhoud van de maatregelen, en niet op de financiering ervan. Uiteindelijk is het de beslissing van de contactgemeente en VSV-contactschool en andere betrokkenen om gezamenlijk tot een nieuw maatregelenpakket te komen. Met het oog op de toekomst is in het kader van het onderzoek, samen met onder meer de betrokken projectleiders, het maatregelenpakket 2012-2016 geanalyseerd.[16] De volgende conclusies worden getrokken.

Grosso modo is er tevredenheid over de uitvoering van de maatregelen. De maatregelen worden minimaal jaarlijks besproken en geëvalueerd in de regio. Uit de verslagen van de stand van zaken uitvoering regiomiddelen van de diverse schooljaren is op te maken dat kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen doorgaans gehaald worden. Daarnaast is tijdens de periode 2012-2016 focus gelegd op doorontwikkeling van de maatregelen, met name voorafgaand aan het verlengingsjaar 2015/16 zijn nieuwe focuspunten aangelegd.
In een overleg met de projectleiders van de maatregelen is naar voren gekomen dat in principe beoogd is om de maatregelen (m.u.v. de Plusvoorziening) niet voort te zetten in en gefinancierd met middelen uit het regionaal programma VSV 2016-2020. Dit voornemen betekent niet dat de activiteiten worden stopgezet, maar dat zij uit eigen middelen van de betreffende scholen en instellingen bekostigd moeten worden. Enkele geïnterviewde sleutelpersonen uit VO en mbo

16 Aan het nieuwe pakket wordt de voorwaarde gesteld dat er minimaal één plusvoorziening voor overbelaste jongeren overeind moet blijven. En hoewel het toegestaan is om een maatregel voor een individuele school/instelling op te tuigen, is het de bedoeling *(heeft het de voorkeur)* om nieuwe maatregelen vooral schooloverstijgend en regionaal in te steken.

zijn het oneens met dit standpunt en geven aan dat verduurzaming van de maatregelen nodig is en dat nog geen sprake is van borging via eigen middelen.
Het financieringsvraagstuk terzijde zijn navolgend de meest relevante aandachts- en verbeterpunten kort en bondig per maatregel genoemd. Voor meer informatie wordt verwezen naar de eerdergenoemde en door de projectleiders/regiegroep zelf opgestelde verslagen 'stand van zaken'.

M1: Plusvoorziening VO en mbo

- Focus op doorlopende zorglijn bij de overstap vanuit VO/PrO/VSO naar mbo. Niet alleen dossier/OPP doorzetten, maar warm overdragen: gericht op het overnemen en voortzetten van het behandelplan van overbelaste leerlingen. Ouders bij de warme overdracht betrekken en medeverantwoordelijk maken: afspraken maken en op papier zetten.
- (Nog) meer aandacht en begeleiding voor de jongeren. Ouders er bij betrekken waar mogelijk.
- Inzetten op ondersteuning in de klas. Zowel jongeren als docenten. Dus ook pedagogische scholing van docenten. Daar wordt nu al op ingezet. De Pluscoach (mbo) klas(sen) laten adopteren, en à la good practice uit Lelystad: klassen adopteren door expert (orthopedagoog/mentor) van de ondersteuningsteams. Dit formeel opnemen in het takenpakket van de experts. Bijkomend voordeel is eerdere signalering van problemen.
  Jongeren zo veel als mogelijk in de klas houden. Geen behoefte aan regionale reboundvoorziening in het mbo. Gevaar dat dat gebruikt gaat worden als een wachtvoorziening. Het idee is om vol in te zetten op ondersteuning in de klas. Als een jongere toch te veel stoorzender wordt in de klas, dan uit de klas halen en binnen de eigen school (nabij) opvangen. En dan zinnige invulling geven, in de vorm van soort (voor)schakeltraject, inloopvoorziening, doorstartklas, waarbij bijv. nadruk ligt op het krijgen van jongere in de leerstand en bijbrengen van werknemersvaardigheden.
- Versterken van de (laagdrempelige) zorgstructuur op school, het uitbreiden van de plusvoorzieningen met specialisten op school (werkplaats als vindplaats). Bijvoorbeeld door het lokaal instellen van een vliegende brigade (pool van hulpverleners die ingevlogen kunnen worden en/of jeugdhulp op school).
- Verbeteren van de afstemming met de lokale zorgstructuur. Proces van het doorzetten van handelingsadviezen van GGZ naar school verbeteren.
- Verstevig lokale maatwerktrajecten. Goede voorbeelden hiervan: School 2 Care, 8 tot 8, AlmeerKans, Aandacht+, Jeugdzorgarrangementen bijv met Vitree en STERK in de KLAS. Good practices Schotland: Basecamp.
- De ondersteuningsstructuur voor 18-plussers moet gelijk getrokken worden met 18-minners. Veel ondersteuning valt weg voor 18-plussers, bijvoorbeeld begeleid wonen, GGD-arts, leerplicht, etc.
- Maak goede afspraken voor overbelaste (soms zorgmijdende) 18-plussers. Monitoring, begeleiding en samenwerking tussen RMC en Werk&Inkomen.
- Sommige jongeren zijn dermate overbelast, dat een voortraject wenselijk is voordat zij naar school gaan.
- Een ander aandachtspunt is de ondersteuning van leerbedrijven in het begeleiden van overbelaste jongeren tijdens de bpv.

M2: Traject Alvast MBO

- Het bestaande traject inhoudelijk aanpassen aan de komst van keuzevakken, concreet door het vmbo-keuzevak in het mbo te volgen (hier is reeds een plan voor en ingediend bij gemeente Almere voor financiering vanuit aanjaaggelden).
- De organisatie van loopbaangesprekken (een verantwoordelijkheid van individuele scholen) vormt een knelpunt. Hier wordt onvoldoende tijd voor genomen. Advies is om het voeren van LOB-gesprekken formeel op te nemen in het takenpakket van mentoren.

M3: Extra inzet LP/RMC: sturen op cijfers, extra inzet op mbo buiten Flevoland

- Sturen op cijfers is bedoeld om alert te blijven op VSV, als een extra check door LP/RMC om ervoor te zorgen dat jongeren niet tussen wal en schip belanden en in de overstap tussen scholen toch afhaken. LP/RMC stuurt elke maand een e-mail naar bestuurders van scholen/instellingen met een lijst van aantallen uitgeschreven leerlingen. Probleem is dat hier zeer gevoelig op wordt gereageerd. De wens is om de extra check door LP/RMC te behouden (stok achter de deur), maar de vraag is hoe dit op een effectieve wijze kan gebeuren. Optie is om niet bestuurders, maar andere professionals te benaderen.
- Extra inzet op mbo-instellingen buiten Flevoland is waardevol. Onder meer het Deltion College heeft een Flevolandse RMC-consulent twee halve dagen per week in haar instelling. Deltion is zeer tevreden over de aanwezigheid, maar ziet ook verbetermogelijkheden. De RMC-consulent zou een rol kunnen spelen bij de intake van zij-instromers uit Flevoland. Het gaat om jongeren die vanuit een situatie van werkloosheid/uitkering instromen in het mbo. Deltion geeft aan dat deze zij-instromers vaak problemen hebben, maar dat het bij de intake ontbreekt aan informatie over de jongere en zijn voorgeschiedenis. De RMC-consulent zou bij de intake betrokken kunnen worden.

M4: VSV Alarmplan: preventief verzuimbeleid op ROC Flevoland en ROC Friese Poort

- Loopt uitstekend bij ROC Friese Poort, is nu een perfect werkend doorontwikkeld systeem voor registratie en aanpak van verzuim (SMS-service). Volledig geborgd en bekostigd in het reguliere proces.
- Bij ROC Flevoland is er een goed werkend systeem met verzuimfunctionarissen die bij verzuim direct bellen met verzuimers/ouders. Systeem gaat geborgd worden.
- Door tegengaan van regulier verzuim wordt er meer ziekgemeld. Ziekteverzuim wordt bestreden in een project met de GGD (project bestond al in de vorige convenantsperiode).

M5: Tankstation met wasstraat

A) Inloopvoorziening ROC Flevoland: Almere.

B) Extra ondersteuning voor jongeren in Entree die cognitief potentie hebben om SK te halen, maar bepaalde vaardigheden missen.

- Er is aandacht nodig voor de herpositionering van de Inloopvoorziening, Entree en Doorstartklas.
- Met het deelproject B wordt een versnelde instroom naar niveau 2 gerealiseerd. Project gaat goed.

6 Op weg naar een nieuw regionaal programma VSV en kwetsbare jongeren 2016-2020

Scholen, instellingen, RMC en andere betrokkenen zetten al jarenlang in op het verfijnen van VSV-beleid. De middelen vanuit de VSV-convenanten van de afgelopen jaren hebben een belangrijke aanjagende werking gehad. In de laatste tien jaar heeft de gezamenlijke inzet geresulteerd in een halvering van het jaarlijkse aantal nieuwe VSV-ers in Flevoland (verhoudingsgewijs een iets grotere afname dan in de rest van Nederland). Het ministerie van OCW wil door, en wil VSV nog verder terugdringen. Langzamerhand komen we terecht bij de harde kern van jongeren waarbij een extra grote uitdaging ligt om passende ondersteuning te vinden en VSV te voorkomen. De harde kern bestaat uit jongeren die om diverse redenen bijzonder kwetsbaar zijn, of jongeren waarbij het schoolse systeem niet passend is. De focus van het VSV-beleid van het ministerie verschuift mee met deze ontwikkeling. De focus schuift op van reguliere doelgroepen (daarvoor moet de basis op orde zijn) in de richting van kwetsbare doelgroepen, en van oplossingen in en door het onderwijs naar oplossingen door onderwijs, gemeente/RMC, arbeid en zorg/jeugdhulp gezamenlijk.
De regioanalyse laat zien welke risico's op (school- dan wel maatschappelijke) uitval op dit moment onvoldoende zijn afgedekt in de RMC-regio Flevoland. Paragraaf 6.1 somt de belangrijkste aandachtspunten op en geeft gerichte aanbevelingen. De aanbevelingen hebben niet altijd een directe relatie tot het nog samen te stellen nieuwe maatregelenpakket voor het regionaal programma VSV en kwetsbare jongeren voor de periode 2016-2020 (omdat de aandachtspunten bijvoorbeeld meer betrekking hebben op het reguliere onderwijsbeleid of op arbeidsmarktbeleid dan op VSV-beleid). In paragraaf 6.2 worden een aantal overwegingen gegeven die specifiek gericht zijn op het nieuwe regionaal programma VSV.

6.1 Aandachtspunten en aanbevelingen

De navolgende bondige opsomming van aandachtspunten en aanbevelingen is in willekeurige volgorde weergegeven. De volgorde zegt met andere woorden niets over de prioriteit ervan.

1. Op basis van de gevoerde gesprekken, de aanwezige ondersteuningsstructuur in het onderwijs en de samenwerking tussen onderwijspartners met externe partners (jeugdhulp, LP/RMC) wordt geconcludeerd dat Flevoland een goede VSV-aanpak heeft. Er zijn weliswaar verbetermogelijkheden – die hierna ook worden benoemd – maar in vergelijking tot een aantal andere RMC-regio's ontstaat de indruk dat Flevoland vooruitloopt op diverse thema's.[17] Good practices zijn onder meer de ketensamenwerking in Lelystad en Almere in de aanpak van VSV-ers en kwetsbare jongeren, de Plusvoorzieningen in het VO en mbo, en de verzuimaanpak op ROC Friese Poort. In de regio is grosso modo weinig behoefte aan nieuwe onderwijsvoorzieningen. De ondersteuningsstructuur staat redelijk stevig op poten. Er is eerder sprake van een focus naar de basis van goed onderwijs.
   Desondanks heeft RMC-regio Flevoland een verhoudingsgewijs hoog aantal nieuwe VSV-ers ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De oorzaken lijken - gezien de ge-

17 De auteur van de regioanalyse heeft ook in andere RMC-regio's regioanalyses en overig VSV-onderzoek uitgevoerd.

degen VSV-aanpak - verband te houden met andere factoren. Duidelijk is dat Flevoland een verhoudingsgewijs hoog aandeel niet-westerse allochtone onderwijsdeelnemers heeft. Circa 45 procent van het aantal nieuwe VSV-ers in 2014/15 is van (westerse of niet-westerse) allochtone afkomst (overigens presteren de Flevolandse onderwijsdeelnemers qua VSV beter dan landelijk: het VSV-percentage ligt lager). Ook wordt door sleutelpersonen genoemd dat in de regio verhoudingsgewijs meer laagopgeleide ouders woonachtig zijn dan gemiddeld in Nederland.

Aanbeveling: focus op verduurzamen en doorontwikkelen van huidige maatregelen en voorzieningen ten faveure van het creëren van nieuwe (zie o.a. par. 5.2 voor verbetermogelijkheden van de huidige maatregelen). Er dient wel aandacht te zijn voor de kwaliteit/effectiviteit en voor de onderlinge positionering van de huidige maatregelen en voorzieningen.

Aanbeveling: versterken van de basis van het onderwijs, zoals het aanbieden van aantrekkelijk onderwijs met voldoende arbeidsmarktperspectief, met pedagogisch-didactisch sterk onderlegde docenten en veel persoonlijke aandacht voor leerlingen/deelnemers (motivatie-verhogende factoren). Het behalen van een diploma of SK zou niet leidend moeten zijn, maar het realiseren van een duurzame loopbaan dat past bij de wensen en mogelijkheden van jongeren.

Aanbeveling: op basis van een korte inventarisatie van de DUO-gegevens blijkt dat circa tien procent van de nieuwe VSV-ers van het mbo een jaar eerder op een andere mbo-instelling zat. Nader onderzoek is nodig om erachter te komen of ‘shopgedrag’ van Flevolandse jongeren een relevante rol speelt in relatie tot VSV.

2. Op de arbeidsmarkt in Flevoland is momenteel onvoldoende plek voor alle kwetsbare jongeren. Kwetsbare jongeren zijn jongeren met een beperking of gedragsproblemen, het gaat onder meer om jongeren vanuit de entree, PrO en VSO. Diverse sleutelpersonen scharen ook (on)gediplomeerde schoolverlaters van mbo-2 onder kwetsbare jongeren, net als jongeren die op een cognitief niveau van mbo-2 of hoger zitten maar wel extra ondersteuning behoeven (bijv. autisten). Er is een concurrentiestrijd gaande om werk aan de onderkant van de arbeidsmarkt, waarbij de focus ligt op het ondersteunen van de meest kwetsbare jongeren en de laatstgenoemde groepen het (nog) moeilijker hebben om werk te vinden.
   Het schort bij veel jongeren aan goede werknemersvaardigheden. Hoe beter deze vaardigheden bij (kwetsbare) jongeren ontwikkeld zijn, hoe eerder bedrijven bereid zijn om hen aan te nemen.

   Aanbeveling: bedrijven interesseren om kwetsbare jongeren aan te nemen, het creëren van (beschutte) werkplekken en bbl-leerwerkplekken. Tegelijkertijd de bedrijven zoveel mogelijk ontzorgen door extra in te zetten op werknemersvaardigheden. In het in ontwikkeling zijnde Flevolandse actieplan jeugdwerkloosheid wordt reeds ingezet op deze doelstellingen. Ten behoeve van dit actieplan wordt opgemerkt dat a) ook aandacht nodig is voor jongeren die werk zoeken op een hoger niveau (mbo 2 t/m 4), maar wel ondersteuning behoeven. En dat b) verbinding wordt gerealiseerd met lokale initiatieven (coöperatie PrO Dronten, Arbeidstrainingscentrum ATC) en gemeentelijke werkbedrijven. Meer in het algemeen wordt aanbevolen om de relatie met bedrijven en UWV te versterken.

3. Een deel van de VSV-ers is in staat om een SK te behalen en wordt teruggeleid naar het onderwijs, meestal het mbo. Een deel van deze zij-instromers is ongemotiveerd en/of niet schoolbaar. Het mbo is niet goed in staat om deze niet-willers te prikkelen en binnenboord te houden. Gemeenten en mbo-instellingen worstelen met de hardnekkige groep jongeren 'uit de kaartenbakken van UWV en Werk&Inkomen'. Deze doelgroep behoeft specifieke trajecten met extra begeleiding en onderwijs op maat (waarbij onder meer werknemersvaardigheden centraal staan).

   Aanbeveling: hoewel het vraagstuk in bijna geheel Flevoland speelt, stellen diverse betrokken voor om in klein verband te onderzoeken wat de beste aanpak is voor de niet-willende zij-instromers. Voorstel: zet een pilot op waarin ROC Friese Poort en de noordelijke gemeenten gezamenlijk onderzoeken hoe kwetsbare (ongemotiveerde) jongeren zonder SK en zonder werk het beste ondersteund kunnen worden, waarschijnlijk aansluitend op de Plusvoorziening. De pilot bestaat in de kern uit een gezamenlijke intake, het maken van een loopbaanplan voor de jongere en het uitvoeren van dat plan (welke mix van werk, scholing/onderwijs en hulpverlening past bij zijn perspectieven en mogelijkheden?). De Routeplanner van ROC Friese Poort zou ingezet kunnen worden bij het maken van volgen van het loopbaanplan (een programma van waarbij aandacht voor de jongere en zijn toekomst, en het verwerven van werknemersvaardigheden centraal staan). Doel van de pilot is om te achterhalen wat goed werkt in de aanpak van de hardnekkige groep niet-willers. De resultaten van de pilot dienen gaandeweg de periode 2016-2020 gedeeld te worden, zodat de gehele RMC-regio Flevoland kan profiteren van de opgedane kennis.

4. Met de komst van het Passend Onderwijs is de verdeling het ondersteuningsbudget voor kwetsbare jongeren veranderd. Deze zogenoemde verevening pakt ongunstig uit in Flevoland (in Almere in mindere mate). Het gevolg is dat het speciaal onderwijs krimpt, en meer kwetsbare jongeren opgevangen worden in het regulier onderwijs. Docenten in het VO zijn (althans een deel van hen) onvoldoende pedagogisch-didactisch onderlegd om onderwijs te geven aan jongeren die voorheen in het speciaal onderwijs zouden zijn terechtgekomen.

   Aanbeveling: zet in op professionalisering van docenten in het VO (en mbo) op pedagogisch-didactische competenties en de omgang met kwetsbare jongeren. Concreet zouden lerende netwerken van docenten gevormd kunnen worden op lokaal niveau, met de nadruk op Lelystad-Dronten en NOP-Urk. Docenten uit VO en mbo kunnen in dergelijke netwerken leren van docenten uit PrO en VSO. Bijvoorbeeld door een kijkje te nemen in de klas op PrO-/VSO-scholen.

5. De afstemming van de interne ondersteuningsstructuur van het onderwijs met externe hulpverlening zoals wijkteams is in volle ontwikkeling. In de noordelijke gemeenten wordt ingezet op een goede connectie in het ZAT, waarbij een vertegenwoordiger aansluit. De verwachting is doorgaans dat dit in de komende tijd zal verbeteren. In Almere wordt een 'lijntje' met wijkteams en externe zorg als onvoldoende ervaren, vanwege enerzijds de omvang van de gemeente (16 wijkteams) en anderzijds de omvangrijkere problematiek.

   Aanbeveling: in Almere is behoefte om multidisciplinaire teams met specialistische hulpverleningsexpertise (zoals GGZ) in de VO-scholen en mbo-instelling te halen. In diverse gemeenten is hier reeds ervaring opgedaan, zoals in Utrecht en Leeuwarden. Momenteel

wordt onderzocht of in Almere voldoende draagvlak en financiële mogelijkheden zijn voor een dergelijke aanpak (werkplaats als vindplaats).

6. Ondanks pogingen van het onderwijs blijkt het lastig om ouders te betrekken bij de schoolloopbaan van 18-plussers. Bijvoorbeeld als sprake is van (beginnend) ziekteverzuim is het wenselijk om ouders snel te betrekken.

   Aanbeveling: In Almere is een pilot opgezet waarin RMC-consulenten op huisbezoek gaan. Onderzoek of deze pilot meerwaarde heeft, en of het uitgerold kan worden.

7. De overstap van het ene naar het andere onderwijstype, en van de ene naar de andere school/instelling is in de afgelopen jaren sterk verbeterd. Desalniettemin zijn overstapmomenten kritische momenten die blijvende aandacht behoeven. Bovendien blijkt uit de cijfers dat een aanzienlijke groep jongeren de overstap maakt zonder diploma. Ruim één op de tien uitstromers van het havo en vwo stroomt ongediplomeerd uit (ongediplomeerde vwo'ers gaan meestal door in het havo, terwijl ruim de helft van de ongediplomeerde havisten doorgaat naar het mbo). Er is met andere woorden op diverse overstapmomenten en om diverse redenen speciale aandacht nodig, zoals voor de overstap van havo/vwo/mbo naar hbo, van PrO/VSO naar mbo, de afstroom van vwo naar havo, de afstroom van havo-3 naar entree vragen om speciale aandacht.

   Aanbeveling: maak de overdracht nog 'warmer' dan nu het geval is, met name bij multiproblem-jongeren. Los daarbij tevens de huidige technische problemen bij de koppeling tussen Digidoor en andere systemen op. Gebruikers van Digidoor zijn zeer enthousiast over de mogelijkheden van het systeem (juist ook ten behoeve van een warme overdracht), en bevelen aan dat Digidoor in heel Flevoland wordt gebruikt.

8. Er zijn grote stappen gezet in het opzetten en verbeteren van de loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) in scholen/instellingen, onder meer met de VSV-maatregel Alvast mbo uit het VSV-convenant 2012-2016. Uit de regioanalyse blijken een aantal mogelijkheden om LOB door te ontwikkelen.

   Aanbeveling: zorg dat mentoren het eigenaarschap van loopbaanbegeleiding op zich nemen, neem bijvoorbeeld het voeren van loopbaangesprekken op in het takenpakket van mentoren. Betrek bedrijven nadrukkelijker bij de voorlichting en oriëntatie op het beroepenveld. Benut de keuzevakken in het vmbo en mbo voor de voorlichting en oriëntatie op doorstroom naar vervolgopleidingen in het mbo/hbo.

9. In de regioanalyse zijn de aantallen Flevolandse asielzoekers - die geen onderwijs volgen en geen SK hebben - blootgelegd. Ten behoeve van het regionaal programma VSV en kwetsbare jongeren is verder niet ingegaan op deze doelgroep. Eerstejaars nieuwkomers tellen niet mee in de VSV-cijfers, maar overige nieuwkomers dus wel. Het is nu nog niet goed helder hoe asielzoekers/nieuwkomers passen in het VSV-beleid, het vraagstuk is voor nu geparkeerd.

   Aanbeveling: aanbevolen wordt om op regionaal niveau (=Flevoland) het vraagstuk van asielzoekers in relatie tot onderwijs- en VSV-beleid te analyseren, en daarvoor een plan van aanpak te maken.

6.2 Overwegingen voor het nieuwe VSV-maatregelenpakket 2016-2020

1. Het ministerie van OCW stelt de harde eis dat het nieuwe maatregelenpakket in ieder geval één Plusvoorziening voor overbelaste jongeren bevat. De huidige Plusvoorziening wordt ingezet op alle VO-scholen en mbo-instellingen in Flevoland. Betrokkenen zijn zeer tevreden over de Plusvoorziening. Het ligt daarom voor de hand deze voort te zetten. In de periode 2012-2016 is circa 65 procent van de VSV-middelen besteed aan de Plusvoorzieningen. De middelen worden voor het overgrote deel ingezet met Pluscoaches, dus met formatie. Betrokkenen geven aan dat bij grote terugloop van middelen de huidige invulling van de Plusvoorziening in gevaar komt.

2. Hoewel het toegestaan is om een maatregel voor het nieuw samen te stellen pakket op te tuigen voor een individuele school/instelling, heeft het ministerie voor ogen dat nieuwe maatregelen vooral schooloverstijgend en regionaal ingestoken worden. Het is in principe niet de bedoeling om middelen uit het regionaal programma VSV te benutten voor basiselementen van een individuele school/instelling. De basis moet met andere woorden op orde zijn, zoals de verzuimaanpak en de LOB binnen een school/instelling. Desalniettemin kan van dit principe worden afgeweken als daar aanleiding toe is en partijen het daar onderling over eens zijn.

3. Het initiële standpunt om de huidige VSV-maatregelen (m.u.v. de Plusvoorziening) niet langer voort te zetten vanuit het regionaal programma VSV, maar deze uit eigen middelen van de onderwijsinstellingen te bekostigen, heeft tot weerstand geleid in het Flevolandse onderwijsveld. Diverse geïnterviewde sleutelpersonen hebben verzocht om dit standpunt te heroverwegen. Het lijkt er sterk op dat de regio meer behoefte heeft aan het verduurzamen en doorontwikkelen van bestaande maatregelen en projecten dan aan het creëren van nieuwe maatregelen en projecten. Te meer omdat het onderwijs de laatste jaren met veel nieuw overheidsbeleid is geconfronteerd (Passend Onderwijs, Jeugdwet, keuzedelen VO en mbo, cascadebekostiging etc.). Voor de doorontwikkeling van huidige maatregelen wordt verwezen naar paragraaf 5.2.
   Aangezien de middelen voor het regionaal programma VSV en KJ eindig zijn, is het niet mogelijk om èn alle oude maatregelen met gelijke bekostiging te behouden èn tegelijkertijd nieuwe maatregelen op te zetten. Het is mogelijk om tussenoplossingen te verzinnen voor het voortzetten van oude maatregelen. Bijvoorbeeld door een maatregel voor een korte periode van twee jaar voort te zetten, zodat onderwijsinstellingen zich geleidelijk kunnen voorbereiden op het financieren van de maatregel met eigen middelen.

4. De focus van de aanpak van VSV verschuift in toenemende mate naar terreinen waar het onderwijs niet alleen kan optreden. De aandacht voor kwetsbare jongeren, PrO/VSO en oude VSV-ers vraagt om een gemeenschappelijke aanpak van diverse partijen, zoals gemeenten, onderwijs, zorg/hulpverlening en arbeid. Het nieuwe denken gaat uit van netwerken en gedeelde verantwoordelijkheid en van de doorlopende loopbaan van de jongere. En van een integraal en verbonden beleid: VSV-beleid, RMC-functie, Participatiewet, Aanpak jeugdwerkloosheid. Er zijn diverse (extra) middelen beschikbaar voor verschillende doelgroepen, zoals bijvoorbeeld middelen uit de Kwaliteitsafspraken mbo-instellingen, regionaal investeringsfonds mbo, middelen voor Passend Onderwijs en SMW, voor de aanpak jeugdwerkloosheid, ESF, het Participatiebudget enzovoort. Bij het opstellen van het maatregelenpakket voor het regionaal programma VSV dienen andere

financieringsstromen goed in ogenschouw genomen worden en dient overlap in aanpak te worden voorkomen.

5. In lijn met de vorige overweging is van belang om overlap tussen het maatregelenpakket voor het regionaal programma VSV en kwetsbare jongeren (KJ) af te stemmen met het regionale actieplan jeugdwerkloosheid. Verschillende opties zijn mogelijk. Een eerste mogelijkheid is om in het regionaal programma VSV en KJ geen maatregelen op te nemen die al worden genoemd in het actieplan. Een andere mogelijkheid is om een maatregel uit het actieplan 'onder te brengen' in het regionaal programma VSV en KJ, zoals een maatregel omtrent het verwerven van werknemersvaardigheden. Een mogelijkheid is ook om – in het kader van het ontschotten van middelen – middelen uit het regionaal programma VSV en KJ toe te voegen aan het actieplan jeugdwerkloosheid of vice versa.

6. Tot slot een opmerking over de verdeling van de middelen bestemd voor het regionaal programma VSV en KJ. Hoewel de onderhavige regioanalyse een inhoudelijke en geen financiële insteek kent, is het financiële aspect in het onderzoek wel in een aantal gesprekken aan de orde geweest (m.n. in gesprekken met wethouders). In de gesprekken is gewezen op het zorgen voor een eerlijke en passende verdeling van de middelen over de gemeenten en onderwijsinstellingen. Aan de ene kant kun je spreken van 'geoormerkt' geld waar een specifieke doelstelling aan is verbonden: namelijk aantal nieuwe VSV-ers verminderen. Aan de andere kant wordt geopperd dat goede prestaties (daar waar weinig VSV-ers zijn) moeten worden beloond. Uit de gesprekken blijkt het onderwerp niet gevoelig te liggen. Men vindt het acceptabel dat het grootste deel van het geld gaat naar de vindplaatsen van de meeste VSV-ers (Almere, ROC Flevoland), maar het moet niet doorslaan. Aan de hand van de twee denklijnen zou je een geldverdeling kunnen uitrekenen op basis van a) aantal leerlingen en b) aantal nieuwe VSV-ers. De uitkomsten a) en b) kun je als bandbreedte/uitersten zien, waarbij je kiest om ergens in het midden van beide uitkomsten gaat zitten. Relevant is wel dat de voortzetting van de maatregel (vooral de Plusvoorziening) niet in het gevaar komt, er moet met andere woorden niet een te groot verschil tussen de oude en nieuwe berekening ontstaan.

Bijlage 1 – Leerlingstromen tussen 1 okt. 2014 en 1 okt. 2015

In onderstaande tabel zijn de leerlingaantallen op 1 oktober 2015 weergegeven. De twee kolommen ernaast geven weer hoeveel leerlingen jaarlijks (gediplomeerd of ongediplomeerd) uitstromen naar vervolgonderwijs of elders (eerst %, daarna absolute aantallen). Het daaropvolgende schema geeft weer waar de uitstromers naar toe gaan. Om een snel en duidelijk overzicht van de belangrijkste stromen te krijgen zijn kleine stromen buiten beschouwing gelaten. Tevens zijn percentages afgerond (% o.b.v. jaarlijkse uitstroom!).
VB: in het praktijkonderwijs (PrO) zitten 1.013 leerlingen, ongeveer een vijfde deel oftewel circa 200 leerlingen stroomt uit het PrO. Van deze 200 stroomt 24 procent door naar mbo-1 (entree).

	Aantal leerlingen op 1 okt. 2015	Jaarlijkse uitstroom (%)	Jaarlijkse uitstroom (abs., afgerond)
SO	751	25%	190
SBO	1.138	23%	250
PO	39.205	14%	5.500
VSO	1.383	24%	325
PrO	1.013	20%	200
vo onderbouw	11.576	42%	4.900
vmbo-bl 3-4 LWT	17	100%	15
vmbo-bl 3-4 (lwoo)	866	53%	450
vmbo-bl 3-4 (overig)	522	56%	300
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (lwoo)	426	52%	225
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (niet-lwoo)	4.556	47%	2.150
havo 3-5	3.740	35%	1.300
vwo 3-6	3.167	21%	675
vavo/ve	261	79%	200
mbo-1	348	74%	260
mbo-2	2.517	47%	1.200
mbo-3	3.047	43%	1.300
mbo-4	6.194	33%	2.025

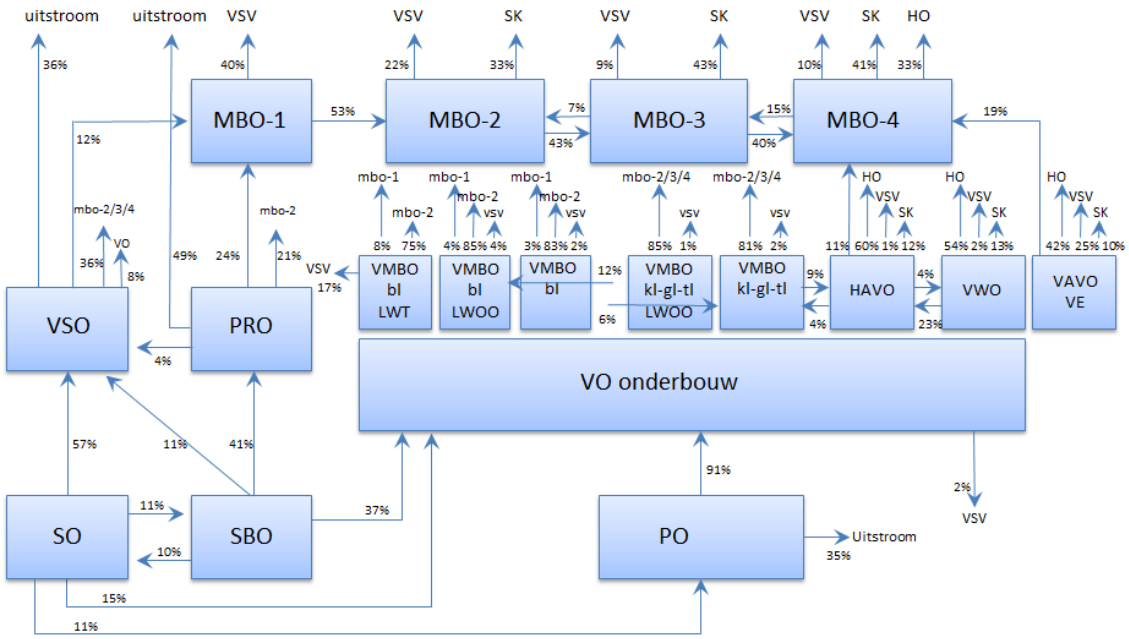

Bijlage 2 – Analyse leerlingstromen per onderwijstype

In deze bijlage zijn per onderwijstype leerlingstromen geanalyseerd. De stromen (uitstroom, doorstroom, afstroom, etc.) in deze bijlage zijn geconstrueerd door de situatie op 1 oktober 2014 te vergelijken met die op 1 oktober 2015. Het merendeel van de leerlingen zit een jaar later in hetzelfde type onderwijs. De genoemde percentages in dit hoofdstuk hebben betrekking op het deel van de leerlingen dat het betreffende onderwijstype is *uitgestroomd*. Kleine stromen zijn buiten beschouwing gelaten.

PrO en VSO

PrO-uitstroom

De jaarlijkse uitstroom uit het praktijkonderwijs in de RMC-regio Flevoland bedraagt jaarlijks circa 200 jongeren. Hieronder is weergegeven waar zij naar toe stromen.

	Totaal
Buiten onderwijs	49%
Mbo-1	24%
Mbo-2	21%
VSO	4%
	N=200

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA

VSO-uitstroom

De jaarlijkse uitstroom uit het VSO bedraagt circa 325 jongeren. De uitstroom vanuit cluster 1 en 2 is gering (<10 blinde slechtziende en dove slechthorende leerlingen). Ongeveer een vijfde deel van de VSO-uitstroom heeft betrekking op cluster 3: verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke kinderen. Een klein deel van hen (<20%) gaat naar vervolgonderwijs. Ongeveer tachtig procent van de VSO-uitstroom heeft betrekking op cluster 4: kinderen met stoornissen en gedragsproblemen. Meer dan de helft van deze groep stroomt door naar het mbo, een kwart stroomt uit naar de arbeidsmarkt.

	Totaal
Buiten onderwijs	36%
Mbo-1	12%
Mbo-2/3/4	36%
Vo of vavo	8%
	N=325

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA

VMBO

Niet-sector gebonden doorstroom vmbo-mbo
Exclusief de vmbo-tl en mavo en exclusief de jongeren in gecombineerde leerwegen/sectoren stromen circa 1.500 jongeren door van het vmbo-bl/kl/gl naar het mbo.

- 60% vervolgt zijn/haar weg in dezelfde sector
- 40% gaat door in een andere sector
  - 75% vanuit vmbo-groen
  - 34% vanuit vmbo-economie
  - 33% vanuit vmbo-zorg
  - 33% vanuit vmbo-techniek

Ongediplomeerde uitstroom vmbo
In de bovenbouw van de vmbo zitten ongeveer 6.400 jongeren (woonachtig in RMC-regio Flevoland). Bijna de helft van deze groep stroomt uit, zo'n 3.140 leerlingen. Uitgezonderd degenen die verder gaan in het vavo stroomt jaarlijks zo'n 4% van deze 3.140 ongediplomeerd uit het vmbo. Het gaat daarmee jaarlijks om circa 120 jongeren, verhoudingsgewijs meer uit lwoo, maar absoluut meer uit niet-lwoo. Deze 120 jongeren stromen uit naar:

- 50-55% naar mbo (vnl. mbo-1)
- 10-15% naar VSO
- 10% naar PrO
- 5-10% naar havo
- 10% vsv

Havo/vwo

Ongediplomeerde uitstroom havo: naar mbo en afstroom naar vmbo
In de bovenbouw van het havo zitten ongeveer 3.750 jongeren, waarvan er jaarlijks circa 1.300 uitstromen. Uitgezonderd degenen die verder gaan in het vavo of vwo stroomt 13% uit zonder havo-diploma. De jaarlijkse ongediplomeerde uitstroom uit het havo bedraagt daarmee circa 170 jongeren. Deze 170 jongeren stromen uit naar:

- 55% naar mbo (vnl. mbo-4)
- 25% naar vmbo
- 5-10% vsv

Ongediplomeerde uitstroom vwo: afstroom naar havo
In de bovenbouw van het vwo zitten ongeveer 3.200 jongeren, waarvan er jaarlijks circa 675 uitstromen. Uitgezonderd degenen die verder gaan in het vavo stroomt 28% uit zonder diploma. De jaarlijkse ongediplomeerde uitstroom uit het vwo bedraagt daarmee circa 190 jongeren. Deze 190 jongeren stromen uit naar:

- 80% naar havo
- 5% naar mbo-4
- 5% vsv

Mbo

Zij-instroom

De aanpak van VSV in het mbo richt zich primair op de doorstroom van jongeren uit het VO (en in mindere mate PrO en VSO). Nieuwe instromers in een mbo-instelling komen echter niet allemaal uit het toeleidende onderwijs. Onderzoek van KBA bij ROC Midden-Nederland en MBO Utrecht toont aan dat circa dertig procent van elders komt (we noemen hen zijinstromers), namelijk twintig procent komt vanuit andere mbo-instellingen en tien procent volgde het jaar ervoor helemaal geen onderwijs (VSV/werk).[18] Het onderzoek laat zien dat de uitval onder zijinstromers verhoudingsgewijs hoger is dan onder de reguliere instromers vanuit het VO (incl. PrO/VSO), en dat zij een extra risicogroep is.

Wisselaars (opleiding/instelling)

Ruim 10 procent van de mbo-deelnemers wisselt tussen 1 oktober 2014 en 1 oktober 2015 van opleiding en/of instelling. De helft daarvan wisselt van opleiding binnen de instelling, de andere helft verlaat de instelling, zie tabel b1. Tabel b2 geeft een overzicht voor de zeven grootste mbo-instellingen in RMC-regio Flevoland

.

De onderwijssituatie op een bepaald moment in de schoolloopbaan wordt volgens drie categorieën getypeerd:

- REG, regulier: de deelnemer volgt op 1 oktober 2015 nog steeds de opleiding van inschrijving op 1 oktober 2014 in het mbo, of heeft inmiddels het diploma behaald. Ook studenten die al een startkwalificatie hadden bij inschrijving rekenen we tot deze categorie.
- WIS, wisselaar: de student heeft nog geen diploma gehaald, staat wel ingeschreven in het onderwijs, maar is inmiddels gewisseld van opleiding en/of van school.
- VSV, voortijdig schoolverlater: de student heeft geen startkwalificatie gehaald en volgt geen opleiding meer.

Tabel b1 – Wisselaars in het mbo

	RMC Flevoland	
REG	**9.220**	**81%**
WIS	**1.491**	**13%**
• **Waarvan opleidingswisselaars**	**(738)**	**(6%)**
• **Waarvan opleidings- en schoolwisselaars**	**(515)**	**(5%)**
• **Waarvan schoolwisselaars**	**(238)**	**(2%)**
VSV	**643**	**6%**
• **Waarvan mbo-1 diploma**	**(59)**	**(1%)**
Totaal	**11.354**	**100%**

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA

18 KBA (2013), *"Instroom in het MBO. Onderzoek bij ROC Midden Nederland naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces"* (mei 2013) en *"Instroom in het MBO. Onderzoek bij MBO Utrecht naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces"* (oktober 2013).

Tabel b2 - Situatie naar mbo-instelling (top 7 instellingen)

BRIN	Mbo-instelling	REG	WIS	VSV	Waarvan mbo-1 diploma	Aantal
25LR	ROC van Flevoland	77%	16%	8%	1%	3996
25PZ	ROC van Amsterdam	85%	10%	6%	0%	1453
25PJ	Deltion College	85%	11%	4%	0%	1226
08PG	ROC Friese Poort	84%	12%	4%	0%	1108
01AA	Landstede	82%	13%	5%	1%	1095
25GV	AOC Groenhorst	90%	7%	4%	0%	537
30RM	ROC TOP	84%	10%	5%	0%	430
	Alle instellingen	**81%**	**13%**	**6%**	**1%**	**11.354**

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA

Bijlage 3 – Analyse VSV-ers

Nieuwe VSV-ers (definitieve cijfers van het Ministerie OCW)
Het totaalaantal nieuwe VSV-ers in Flevoland bedraagt 883 in 2012/13 en 825 in 2013/14. Deze gestage daling lijkt zich op basis van de voorlopige cijfers door te zetten, het aantal nieuwe VSV-ers in 2014/15 bedraagt 788. Ten opzichte van 2005/06 is de daling substantieel, namelijk van 1.554 naar 788 (-49%).
Tabel b3 geeft voor 2012/13 en 2013/14 de VSV-percentages weer per onderwijstype. Het zijn de definitieve cijfers. De definitieve cijfers voor 2014/15 zijn nog niet bekend, in plaats daarvan zijn de voorlopige cijfers in het overzicht geplaatst (deze verschillen doorgaans minimaal van de definitieve cijfers). Het valt op dat een enorme daling van het aantal VSV-ers op mbo-1 en mbo-2 is gerealiseerd, terwijl tegelijkertijd het aantal VSV-ers op mbo-3 en mbo-4 is gestegen. Mogelijk is een verband aanwezig, doordat deelnemers op de lagere mbo-niveaus gestimuleerd worden op te stromen en later uitvallen. In het VO is een daling van het aantal nieuwe VSV-ers behaald in de bovenbouw, maar in de onderbouw is het aantal juist gestegen.

Tabel b3 – Nieuwe VSV-ers Flevoland, normen en streefwaarden

	Vo onder-bouw	Vmbo boven-bouw	Havo/vwo boven-bouw	Mbo-1	Mbo-2	Mbo-3/4
RMC Flevoland 2012/13	0,23%	1,35%	0,75%	28,77%	12,75%	3,96%
RMC Flevoland 2013/14	0,16%	1,38%	0,49%	34,10%	12,18%	3,54%
RMC Flevoland 2014/15 (voorlopig)	0,30%	1,29%	0,40%	28,98%	9,16%	4,03%
Nederland 2012/13	0,19%	1,34%	0,48%	29,03%	10,49%	3,29%
Nederland 2013/14	0,17%	1,23%	0,38%	32,58%	9,61%	3,01%
Nederland 2014/15 (voorlopig)	0,20%	1,15%	0,39%	31,05%	9,06%	3,01%
Prestatienorm 2012/13	1%	4%	0,5%	32,5%	13,5%	4,25%
Prestatienorm 2013/14	1%	4%	0,5%	27,5%	11,5%	3,5%
Prestatienorm 2014/15	1%	4%	0,5%	22,5%	10%	2,75%
Streefwaarde 2014/15	0,2%	1,5%	0,1%	22,5%	10%	2,75%

* Bron: vsv factsheets van www.vsvverkenner.nl

Gemiddeld scoort Flevoland lager dan het Nederlands gemiddelde. Door sleutelpersonen uit de regio zijn diverse mogelijke oorzaken geopperd, zoals de aanwezigheid van veel ouders met mbo-achtergrond die verhoudingsgewijs minder goed in staat zijn om de schoolloopbaan van hun kinderen te ondersteunen (uit onderzoek blijkt het netwerk van leerlingen/studenten, waaronder de ouders van belang voor het succes in de schoolloopbaan). Uit de regioanalyse kan niet helder worden gemaakt of dergelijke redenen inderdaad een rol spelen. Nadere analyse van de VSV-cijfers legt in ieder geval één belangrijke factor bloot, namelijk het verhoudingsgewijs **relatief hoge aandeel niet-westerse allochtonen** in de onderwijspopulatie van het Flevolandse VO en mbo. Het VSV-percentage onder allochtonen ligt beduidend hoger dan onder autochtonen. Tabel b4 laat zien dat 27 procent van de deelnemers in Flevoland van niet-

westerse afkomst is, tegenover 16 procent landelijk. Overigens presteren de niet-westerse en westerse allochtonen in Flevoland qua VSV beter dan landelijk.

Tabel b4 – Deelnemers VO en mbo, naar etniciteit

Etniciteit	RMC Flevoland (2014/15)		Nederland (2014/15)	
Autochtoon	23.502	67%	1.036.665	78%
Niet-westerse allochtonen	9.478	27%	217.760	16%
Westerse allochtonen	2.227	6%	80.355	6%
onbekend	56	0%	1.185	0%

Bron: 'RMC factsheet 2014-2015 Flevoland (voorlopige cijfers)', 'bijlage VSV-brief. Nieuwe VSV-ers 2014-2015 (voorlopige cijfers)'

Nieuwe VSV-ers 2014/15 per school/instelling en/of per gemeente (absoluut en %)

Tabel b5 toont de belangrijkste vindplaatsen van VSV. Net als in de rest van Nederland komt VSV vaker voor bij mannen dan bij vrouwen, en komt VSV voornamelijk nog voor bij jongeren van 18 jaar en ouder. De verhoudingsgewijs hoge populatie allochtone deelnemers (zie tabel b4) verklaart dat een groot deel van de nieuwe VSV-ers in Flevoland allochtoon is (349 v/d 788). Andere grote vindplaatsen zijn Almere en ROC van Flevoland, de grootste gemeenten en het grootste ROC.

Tabel b5 – Vindplaatsen VSV in RMC-regio Flevoland (totaal = 788)

	RMC Flevoland 2014/15 (voorlopige cijfers
Onderwijstype	
Vo onderbouw	39
Vmbo bovenbouw	80
Havo/vwo bovenbouw	20
Mbo-1	91
Mbo-2	213
Mbo-3	116
Mbo-4	229
Gemeente	
Almere	457
Lelystad	158
Noordoostpolder	71
Dronten	62
Urk	40
School/instelling	
ROC van Flevoland	300
ROC van Amsterdam	75
Landstede	65
Deltion College	58
ROC Friese Poort	54
ROC TOP	28
Openbare Scholengemeenschap Echnaton	23

AOC Groenhorst	21
Openbare Sgm De Meergronden	21
Oostvaarders College	20
Sgm Lelystad	16
Meerdere scholen	<10
Geslacht	
Man	493
Vrouw	295
Leeftijd	
18-	103
18 jaar en ouder	685
Etniciteit	
Autochtoon	414
Niet-westers allochtoon	287
Westers allochtoon	62
Onbekend	25

Bron: 'RMC factsheet 2014-2015 Flevoland (voorlopige cijfers)'

Uitvalredenen mbo

Uitvalredenen zijn alleen voor het mbo geregistreerd. In schooljaar 2014/15 zijn in de RMC-data 643 nieuwe VSV-ers van het mbo bekend. KBA onderscheidt twee relevante typen uitvalredenen. De eerste omvat de *persoonsgebonden* factoren. Deelnemers kunnen de opleiding niet afronden door hun gedragsproblemen (problemen in gedrag en sociaal-emotionele problemen, incl. geïndiceerde stoornissen) en/of andersoortige persoonlijke problemen (problemen in de thuissituatie, gezondheidsproblemen, fysieke beperkingen, verslavingsproblemen en financiële problemen). Zo'n 42 procent van de nieuwe VSV-ers 2014/15 van het mbo heeft hier mee te maken. Het overzicht van uitvalredenen brengt de complexiteit van de problematiek niet in beeld. Vaak is sprake van een combinatie van uitvalredenen die leiden tot VSV. Als er sprake is van meervoudige of multigedrags- of persoonlijke problematiek wordt gesproken van overbelasting.

Het tweede type uitvalreden heeft betrekking op problemen rondom de *studie- en loopbaankeuze*. Ongeveer bij een vijfde deel van de nieuwe VSV-ers 2014/15 van het mbo is deze reden opgegeven. Dit cijfer is een onderschatting van de problematiek. Enerzijds blijkt een deel van de uitvalreden 'arbeidsmarkt- en externe omgevingsfactoren' ook gerelateerd te zijn aan studiekeuzeproblematiek. Anderzijds leidt studiekeuzeproblematiek niet alleen tot VSV, maar ook tot studievertraging en inefficiënte schoolloopbanen. Naast uitval uit het onderwijs wordt ook veelvuldig geswitcht van opleiding en/of instelling (jaarlijks switchen ca. 1.500 oftewel 13% van de mbo-deelnemers van opleiding en/of instelling, zie bijlage 2).

Conclusie: de bijdrage van mbo-instellingen aan het voorkomen van VSV is – naast het bieden van kwalitatief goed onderwijs – vooral gelegen in de ondersteuning van deelnemers met hun persoonlijke problemen (zorg) en studiekeuzeproblemen (LOB).

Uitvalredenen van nieuwe VSV-ers 2014/15 van het mbo	
Persoonsgebonden factoren waar de *instelling in principe absoluut geen invloed* op kan uitoefenen, zoals: verhuizing, ziekte, overlijden, geografische afstand, e.d.	12%
Persoonsgebonden factoren waar de instelling in principe *niets kan doen aan de oorzaken maar in principe en wellicht wel aan de opvang*, zoals: sociaal-emotionele problemen, psychische stoornissen, leerproblemen, problemen in de thuissituatie, e.d.	30%
Instellingsgebonden factoren. Hierbij gaat het om factoren waarop de instelling in principe wél invloed heeft, en die kunnen variëren van: bijvoorbeeld: problemen met de inhoud en/of vormgeving van opleidingen, het gedrag van docenten, de ervaren veiligheid op school, e.d.	11%
Studie- en beroepskeuzegebonden factoren. Hierbij gaat het om factoren waarop de instelling deels wel en deels geen invloed op kan uitoefenen. Deels wel voor zover deze factoren liggen in de sfeer van de intake en 'leerloopbaan'-begeleiding. Deels niet voor zover in een eerder stadium bepaalde studie-school-beroepskeuzebeslissingen zijn gemaakt.	19%
Arbeidsmarkt- en externe omgevingsfactoren. Hierbij gaat het om factoren waarop de instelling merendeels geen invloed heeft, zoals bijvoorbeeld arbeidsovereenkomst opgezegd, 'groenpluk' of sollicitatieplicht. Er is wat dit betreft echter ook een 'grijs gebied', namelijk voor zover instellingen via hun contacten met leerbedrijven wel invloed kunnen hebben.	12%
Geen uitval. Het merendeel van de gevallen heeft betrekking op VSV-ers van mbo-1. Waarschijnlijk wordt deze uitvalreden geregistreerd omdat de opleiding wel is voltooid en een diploma mbo-1 is bemachtigd.	13%
Onbekend	3%
	n=643

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA

Bijlage 4 – Lijst gevoerde gesprekken

27 jan. 2016 – Heisessie regiegroep VSV
22 feb. 2016 – Heisessie met tien rondetafelgesprekken
14 maart 2016 – Coördinatiegroep VSV (projectleiders van de huidige VSV-maatregelen)
16 maart 2016 – Bestuurlijk Overleg Onderwijsinstellingen
29 maart 2016 – Lokale zorgstructuur Almere (Tessa van der Wal, Michiel van Essen, Rob Bosman)
31 maart 2016 – Projectleiders Plusvoorziening
4 april 2016 – Regiegroep VSV
12 april 2016 – Lokale zorgstructuur Lelystad (Hinde Dijkhuis, Fred Nilsen, Man Yi Post, Desirée Huilmand)
12 mei 2016 – ROC Flevoland, Ben Vermeer (directeur locatie Lelystad) en Mark Vlasbom (directeur locatie Almere)
17 mei 2016 – Lokale zorgstructuur Noordoostpolder, Dronten, Urk (beleidsmedewerkers en RMC-consulenten, o.a. Shanna Hakvoort, Annemarie Thuss, Tilly Weggen, Kees Veeke, Jaap Zuiderwijk)
20 mei 2016 – ROC Friese Poort, Durk Bijma (vestigingsdirecteur Emmeloord) en Gert Buimer (directieadviseur)
24 mei 2016 – Ruud Pet, directeur SWV Passend Onderwijs Almere (PO+VO)
24 mei 2016 – Kees de Bondt, directeur SWV Aandachtplus (Urk, NOP)
24 mei 2016 – Els van Doorn, bestuursvoorzitter Eduvier (SO, VSO, PrO in heel Flevoland)
24 mei 2016 – Harm ten Cate, directeur PrO De Steiger, verantwoordelijk voor opzetten Arbeidstrainingscentrum (ATC) in Almere, Lelystad en Emmeloord
24 mei 2016 – Dirk Speelman, directeur Almere College, locaties Kampen en Dronten (VO)
24 mei 2016 – Jorijn Scholten, projectleider Aanpak Jeugdwerkloosheid Flevoland
25 mei 2016 – Anne Hulzebosch, bestuurder Deltion College
25 mei 2016 – Barry Lommen (SVOL) en Herbert Griffioen (ASG), bestuurders VO Lelystad en Almere
25 mei 2016 – Geert Post, wethouder gemeente Urk
25 mei 2016 – Rene Peeters, wethouder gemeente Almere
26 mei 2016 – Hans Wijnants, wethouder gemeente Noordoostpolder
26 mei 2016 – Ton van Amerongen, wethouder gemeente Dronten
1 juni 2016 – Elly van Wageningen, wethouder gemeente Lelystad

Bijlage 5 – Maatregelenpakket VSV, convenantsperiode 2012-2016

Op basis van de regioanalyse 2012 heeft de regio Flevoland (scholen en gemeenten) destijds de regiomiddelen VSV aangevraagd voor een bedrag van € 5.203.406,-- voor de periode van 2012 – 2016. Deze subsidie is toegekend en bestaat uit de volgende maatregelen.

Maat regel	Onderwerp	Totaal 2012 – 2016
1	Plusvoorziening: Door extra begeleiding van jongeren met multiproblematiek in de vorm van Pluscoaches wordt schooluitval voorkomen op alle scholen in Flevoland.	3.330.000
2	Traject Alvast MBO: Programma voor VMBO leerlingen en Havisten op het mbo om uitval in het eerste leerjaar mbo 3-4 te voorkomen in Lelystad en Almere.	564.000
3	All-over: extra inzet leerplicht/RMC en sluitende aanpak Flevoland: - Sturen op cijfers door leerplicht/RMC en - Extra inzet leerplicht/RMC voor Flevolandse leerlingen die naar scholen buiten Flevoland gaan: LUND gemeenten[19]: Deltion College, Landstede en LA gemeenten[20]: ROC van Amsterdam en ROC Hilversum.	90.000
4	VSV alarmplan: Preventief verzuimbeleid op ROC Flevoland en ROC Friese Poort. Extra aandacht en begeleiding voor 1e jaars MBO leerlingen en herstarters.	471.000
5	Tankstation met wasstraat: Maatwerktrajecten voor jongeren met motivatieproblemen en die niet in maat-regel 1 kunnen worden opgenomen op ROC Flevoland.	298.406
	Beheerskosten: Kosten voor de regie, coördinatie en financieel beheer van deze prestatie-subsidie zoals toegestaan door ROC Flevoland.	450.000
Totaal		5.203.406 3.406

19 LUND= gemeenten Lelystad, Urk, Noordoostpolder en Dronten
14 LA = gemeenten Lelystad & Almere